

ФЛАШ ГОРДОН

ЗНАО САМ
ДА ЋЕ БИТИ
ТАКО НЕШТО...
ПОУЧНЕ ПРИЧЕ
ЗА ДЕЦУ!

РЕКАО САМ ДА
МОЖЕТЕ ИМАТИ
УЗБУЂЕЊА И БИТИ
КОРИСНИ!

КОРИСНИ?
ЗАШТО КАД ЋЕ
СВЕТ ДА СЕ ЈЕДНОГ
ДАНА РАСПАДНЕ
НА АТОМЕ!

ТО ЈЕ ОПАСАН
ЗАДАТАК! И ЈА
ВАМ НЕЋУ
ЗАМЕРИТИ АКО
ОДБИЈЕТЕ!

У РЕДУ
ГОРДОНЕ!
АЛИ, ПОД
ЈЕДНИМ
УСЛОВОМ!

ПРИХВАТИЋУ
СЕ ТОГА ПОД
ЈЕДНИМ
УСЛО-
ВОМ!

ГОВО-
РИ,
ЗИНО!

ЧУО САМ ДА СИ ВАН
ДУЖНОСТИ, ГОРДОНЕ... НЕ-
ОГРАНИЧЕН ОДМОР
ИЛИ ОДСУСТВО...
ПА?

СТУПИЋУ У ТУ
САМОУБИЛАЧКУ
БРИГАДУ... ПРВИ
ПОСЛЕ ТЕБЕ!

ХА! ШТА
САД КА-
ЖЕТЕ,
ГОРДОНЕ?

ХОРЕТЕ ЛИ И ВИ
СА ЗИНОМ АКО
СЕ ЈА ПРВИ
ПРИДА-
ВИМ?

АХА ФЛАШЕ!
ВИ СТАЛНО
ПРИЧАТЕ
ШТА ЈЕ
ДОБРО ЗА
НАС!
А ВИ?

МОМЦИ, ПУТНИЧКА РАКЕТА
ПОНЕЋЕ НАС СВЕ ЗАЈЕДНО!
ЧИМ ОСТАВИМО РЕУ У
БОЛНИЦИ, КРЕЋЕМО
СВИ НА МЕСЕЦ...
ДА СЕ ЗАЈЕДНО
ПРИЈАВИМО!

ПОНЕКАД ТРЕБА
УМЕТИ ГИТАТИ!

НА ТО ЈЕ ТРЕ-
БАЛО РАНИ-
ЈЕ ДА
МИС-
ЛИШ!

ФЛАШ ГОРДОН
КОСМИЧКОЈ
БОЛНИЦИ!
ИМАМО НА
БРОДУ ЈЕДАН
ХИТАН
СЛУЧАЈ!

НЕДОСТА-
ЈАКЕТЕ
МИ,
ФЛА-
ШЕ!

СРЕКНО, РЕА!
ДОКИ ЋЕМО
ДА ВАС ПО-
СЕТИМО!

ДО ВИ-
ЂЕЊА,
МОМЦИ! И
ПАЗИТЕ ДА
СЕ НЕ ОБРУ-
КАТЕ!

СЛЕДЕЋА СТАНИЦА НАМ
ЈЕ МЕСЕЦ И КОСМИЧКЕ
КОНСТРУКТОРСКЕ БРИ-
ГАДЕ! САМО, ИЗГЛЕ-
ДАТЕ МИ НЕШТО
ПОКИСЛИ... ДА СЕ
НИСТЕ ПО-
КАЖАЛИ?

У ОВОМ БРОЈУ: Слейи
водич кроз шундру. Весела
вршешка. Уклеши ранч.
Бомбарда или шой. Анејдо-
ше. Како се сам насликао.
Укршћене речи. Сишне
веси и занимљивости.

КРОЗ ВЕКОВЕ

ПРВЕ ЧАШЕ

Све до 18. века људи су употребљавали најразличитије посуде за испијање разних течности али се стаклена чаша nigде не помиње. Скромнији грађани употребљавали су дрве-

не или металне пехаре, али то посуђе није сме-ло да стоји на столу. Чабар или буре с вином налазило се у углу у дну собе и сваки гост је сам себи пунио пехар кад би ожеднео. Тек у време Луја XIII у Француској се поче-ла употребљавати стак-лена чаша. И чаше су лакеји додевали гости-ма — оне такође нису сме-ле да стоје на сто-лу. Тек крајем 18. века у Италији је заведена мода да се стаклене ча-ше употребљавају и стављају на сто.

ЗА ЗАРАВИЦУ

У раздобљу од 1732. до 1750. године у Немачкој су, у издању Седлера, објављена 64 тома „Велике енциклопедије свих наука и уметности“. У тој енциклопедији чланак о здравницама заузима 38 стабаца ситно штампаног текста.

НА ЗНАЊЕ...

Општински добошари били су веома важне личности у време када новина још није било или кад оне нису сти-зале у сва насеља. Зву-цима свог добоша (по-негде се уместо добо-ша употребљавала кле-петуша) општински би-рови окупљали су ста-новнике свог насеља да

би им саопштили важ-није новости и наређе-ња. У многим забаче-ним насељима служба добошара и данас по-стоји.

Ripley's

Веровали или не!

МЛАДЕ МЕДУЗЕ

У ПЕРСИЈСКОМ ЗАЛИВУ ПУТУЈУ ПОВЕЉАНЕ ЦИРТО ЈЕДНА ЗА ДРУГУ — ПОНЕКАД И ПО НЕКОЛИКО ХИЛЈАДА У ЈЕДНОМ ЛАНЦУ

НАЈНЕОБИЧНИЈЕ ВЕРЕНИШТВО НА СВЕТУ

ДЕВОЈКА ИЗ АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА МУТУСИ НОСИ СВОГ БУДУЋЕГ МУЖА У УПРТАЦИ НА ЛЕДИМА! ЖЕНА ЈЕ ОБИЧНО СТАРИЈА ОД МУЖА 10 ГОДИНА А РОДИТЕЉИ ИХ ВЕРЕ ДОК ЈЕ ОН ЈОШ БЕБА!

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ГРБ МЛЕТАЧКЕ РЕПУБЛИКЕ

БИО ЈЕ ЛАВ СБ. МАРКА КОЈИ ЈЕ ДРЖАО ОТВОРЕНУ КЊИГУ НА КОЈОЈ ЈЕ ПИСАЛО: „МИР С ТОБОМ, МАРКО, МОЈ ЈЕВАНЂЕЛИСТЕ“, АЛИ, ТОКОМ 8 ВЕКОВА УВЕК КАД БИ ВЕНЕЦИЈА РАТОВАЛА НА ГРБУ БИ БИЛА ЗАТВОРЕНА КЊИГА А ИЗНАД ЊЕ МАЧ!

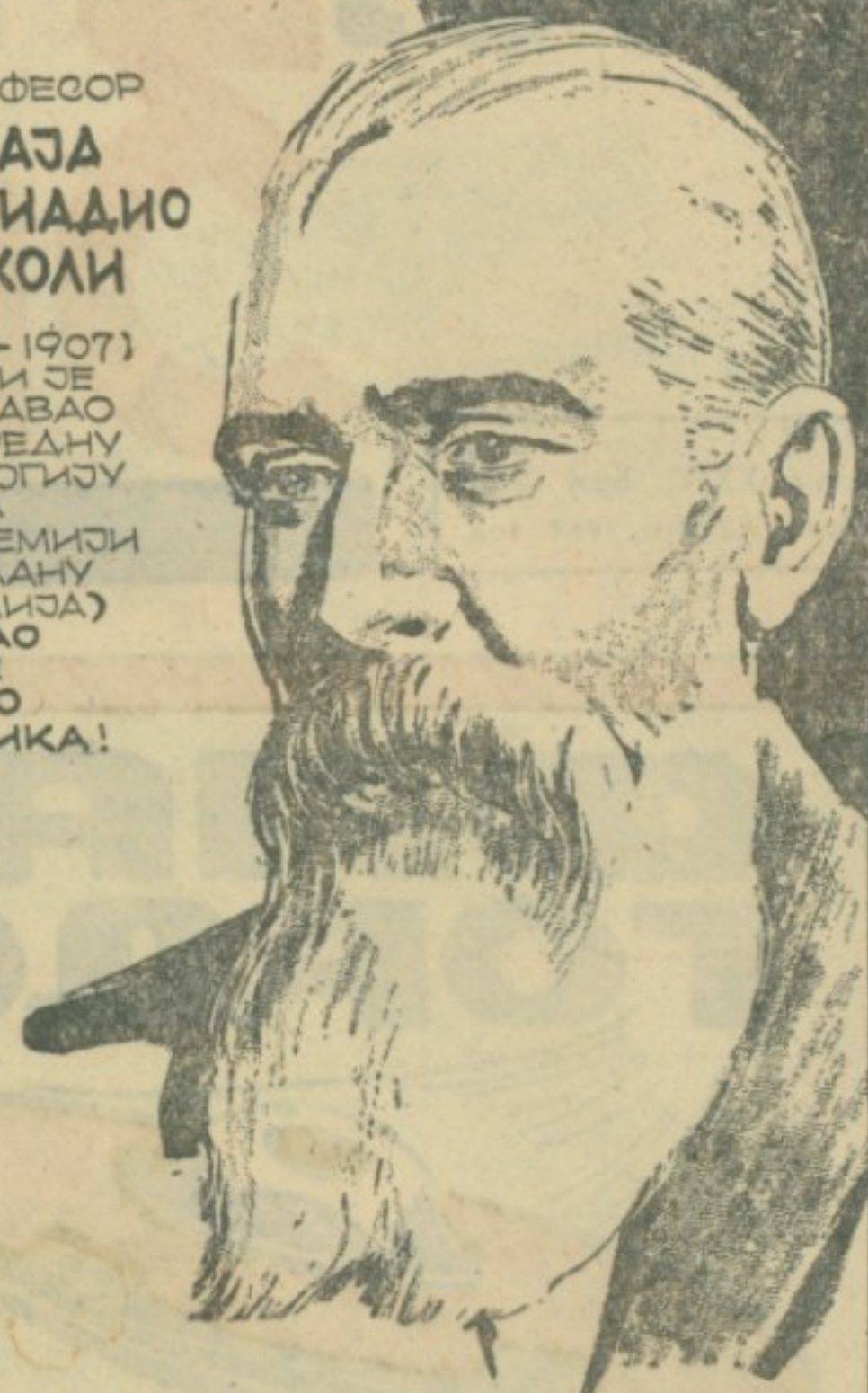

САХАТ КУЛА

У АМАТРИКЕУ, У ИТАЛИЈИ, ЗАКЛАТИ СЕ СВАКИ ПУТ КАД ЧАСОВНИК ПОСНЕ ДА ОДБИЈА САТЕ — ОДСТУПАЈУЋИ ОД ВЕРТИКАЛЕ ЗА 40 САНТИМЕТРА

ПРОФЕСОР ИЗАЈА ГРАЦИАДИО АСКОЛИ

(1829 - 1907) КОЈИ ЈЕ ПРЕДАВАО УПОРЕДНУ ФИЛОЛОГИЈУ НА АКАДЕМИЈИ У МИЛАНУ (ИТАЛИЈА) ЗНАО ЈЕ 300 ЈЕЗИКА!

КАМЕНИ КЛОВН

ЗАЛИВУ РИО, У БРАЗИЛУ, ВАЖАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ

ОД НАЈМАЊЕГ ДО НАЈВЕЋЕГ

ПТИЦЕ

Забележено је да је једна даста са тачкастим репом (Scolecophaga caudata) прешла 1941. године у планинама Кашар у Асему (Индија), 3,22 км брзином од 353 километра на час. Ова птица је вероватно најбрже живо биће и има температуру тела 44,7°.

Проверена максимална брзина једне птице не прелази 150,55 км а њу је постигао

ГРАД

Најтежи град на свету падао је у Стразбуру за време једне жестоке олује 1. августа 1958. године: овално грумење било је тешко 972 грама. Грудва града тежа од 2 килограма примењена је у Казорби у Шпанији, 15. јуна 1829. године али то свакако није био један комад већ више њих који су се при падању следили. У Казахстану у СССР 1959. године је такође виђен један грмен од 2 килограма.

НАЈКРАЋА ПИСМА

Прича се да је издавач дела Виктора Игоа (1802—1885) једном, пошто је славни писац закаснио да му пошаље свој

ЛЕПТИР

Најосетљивије чудо мириса у природи има мужјак-лептир (Bombus mori) који може да открије присуство женке на раздаљини већој од 11 километара.

ИЗБАЦИВАЊЕ ИЗ ТОПА

Највећа раздаљина на коју је једно људско биће избачено из топа износи 47,25 метара. Ово јуначко дело извршено је априла 1959. године у Барну-циркусу у Медисон сквер гардену у Њујорку — када је Викторија Цакени излетела брзином од 225 километара на час и пала у мрежу.

ОЛУЈЕ

Научници тврде да сваког момента у току дана има око 2200 олуја. Место, највише олујно на свету је Богор на Јави, где има просечно (у пе-

риоду 1916-1919). 322 олујна дана годишње. Максимална даљина на којој се може чути грмљавина износи према процени од 29 до 35 километара.

НАЈДУЖИ ЛЕТ

Најдужи лет, у одласку и повратку, птица селица, обавио је један албатрос (Diomedea immutabilis) који је прешао 6630 километара од Филипина до Мидвејских острва у Пацифику. Друга једна птица селица, пуштена у Вашингтону 1960. године прелазила је 10 дана просечно 510 километара, летећи насуспрот ветру.

НА ТАЛАСИМА И ИСПОД ЊИХ

Прво пливање на дугачку стазу забележено у историји пливачког спорта извео је чувени енглески песник Бајрон. Трећег маја 1810. године храбри песник препливао је мореуз Хелеспонт, при улазу у Мраморно море, прешавши 12,5 километара за 7 часова и 30 минута.

ЛАВОВИ ЈАЧАЧИ

Четири лава, звезде московског циркуса који је пре кратког времена гостовао у Паризу, јашу на коњима. Са својим „партнерима“ лавови живе у слози, мада веома воде коњско месо и добијају га по 50 килограма сваког дана.

При увежбавању ове веома тешке циркуске тачке један лав — по имену Самсон — стално је падао с коња. Да одржи равнотежу успео је тек кад су коњску опрему подесили за њега, јер, изузетно, Самсон је био — левак.

Ова, иначе честа појава у људи, постоји и код животиња, чак више него што би се могло помислити. Британски зоолози, на пример, утврдили су да су мачке и папагали већином „леваци“.

Пливаче-маратонце одувек је највише привлачио 32 километра широк Ламанш између Француске и Енглеске. Њега је први успео да преплива 1875. године, и то при другом покушају, енглески капетан Метју Веб постигавши време од 21 час и 45 минута. Вебу је успех ударио у главу. У неразумној трци за славом, Веб је 24. јула 1813. године покушао да савлада водени вртлог и брзак у подножју Нијагариних водопада. Петнаест минута после непромишљеног старта, вртлог је повукао Веба у дубину.

Рекордно време у препливању Ламанша постигао је Чех Венчеслав Спачек 9. маја 1927. године: 10 часова и 45 минута.

Прва жена која је препливала Ламанш била је Гертруда Едерле. При другом покушају она је „пресекла“ канал по маршрути Гри-Не — Довер за 14 часова и 30 минута.

Седам година касније њен резултат поправила је Јохана Фабер која је препливала Ламанш за 14 часова и 8 минута. Судбина ове пливачице веома је трагична. Стална беда и глад натерали су талентовану спортисткињу да изврши самоубиство.

Први пливач који је препливао Ламанш испод воде био је Американац Фред Балтазар коме је за овај подвиг требало 18 часова. Просте године двадесетогодишњи Енглез Сајмон Патерсон поставио је светски рекорд за ово подводно растојање: 14 часова и 15 минута.

Ево и примера „пливања на дуго време“ без узимања у обзир пређеног растојања. Године 1933. Калифорнијца Хозе пливао је без престанка 79,5 часова. Он је такође поставио један од најнеобичнијих пливачких рекорда: везану руку одржао се на води 62 часа. Италијан Рацио пливао је у Средоземном мору 68 часова.

До чега доводи трка за рекордима који превазиласе човечје могућности, показује случај немачке пливачице Рут Литциг која је покушала да постави 100-часовни рекорд у пливању. Она се одржала на површини Бадензеа, у близини Есена, 79 часова, а затим су је обамрлу извукли из воде.

ОПОМЕНА НЕУРЕДНИМА...

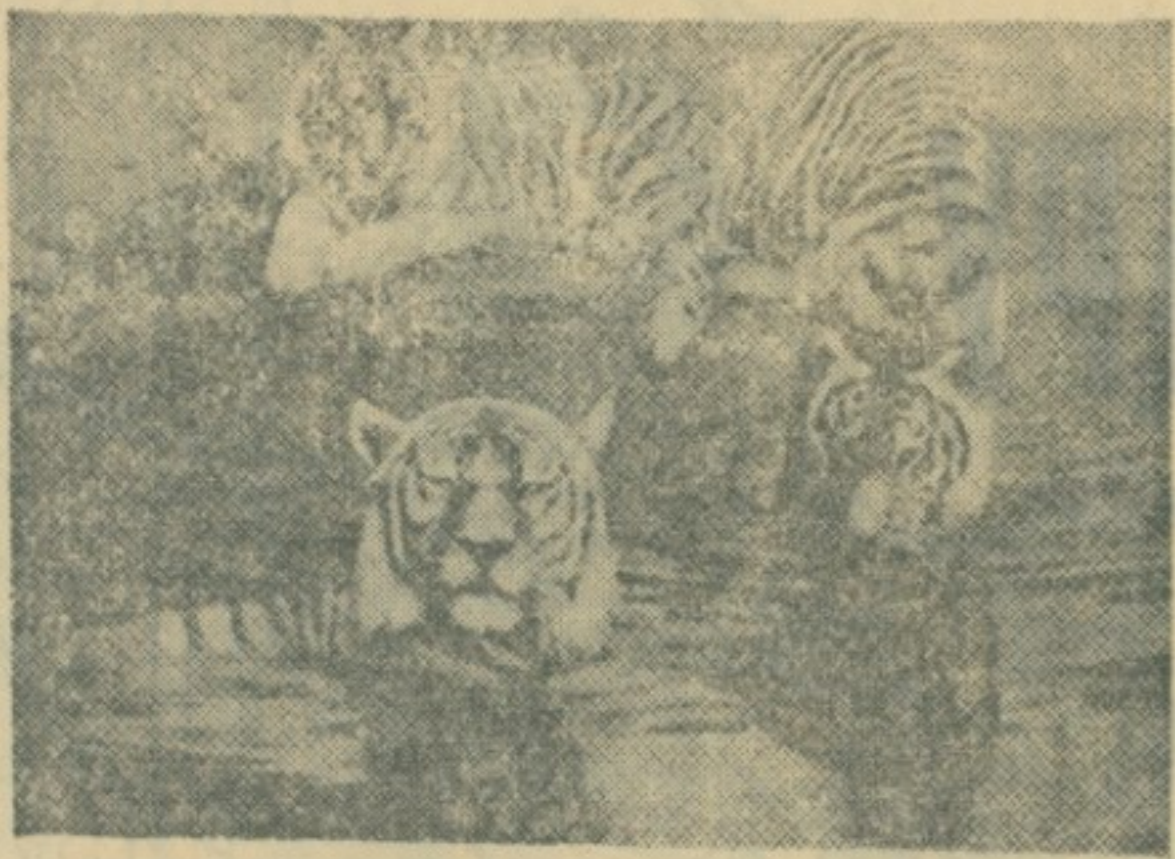
На Њујорк тајме скверу једна пролазница је, не мислећи бацила хартију на тротоар и у истом тренутку застала као укочана зурећи у најближу корпу за отпатке из које се чуо глас:

— Госпођо, чистоћа у Њујорку зависи и од вас.

Жена није веровала својим ушима. Да то није халуцинација постало јој је јасно тек кад јој се корпа и пред ставила:

— Зовем се Луис. Стојим вам на услузи.

У ствари — у корпи се налази мали радио-апарат, а са прозора суседне зграде службеник градске чистоће је преко микрофона подсећао алкаве грађане да још траје „недеља чистоће“ коју је организовала Њујоршка општина.

ПРИЈАТНО КУПАЊЕ

Сибирски тигрови уопште се не боје воде. У својој постојбини су чак познати као велики и вешти риболовци. Кад наиђу летње врућине, сибирски тиг-

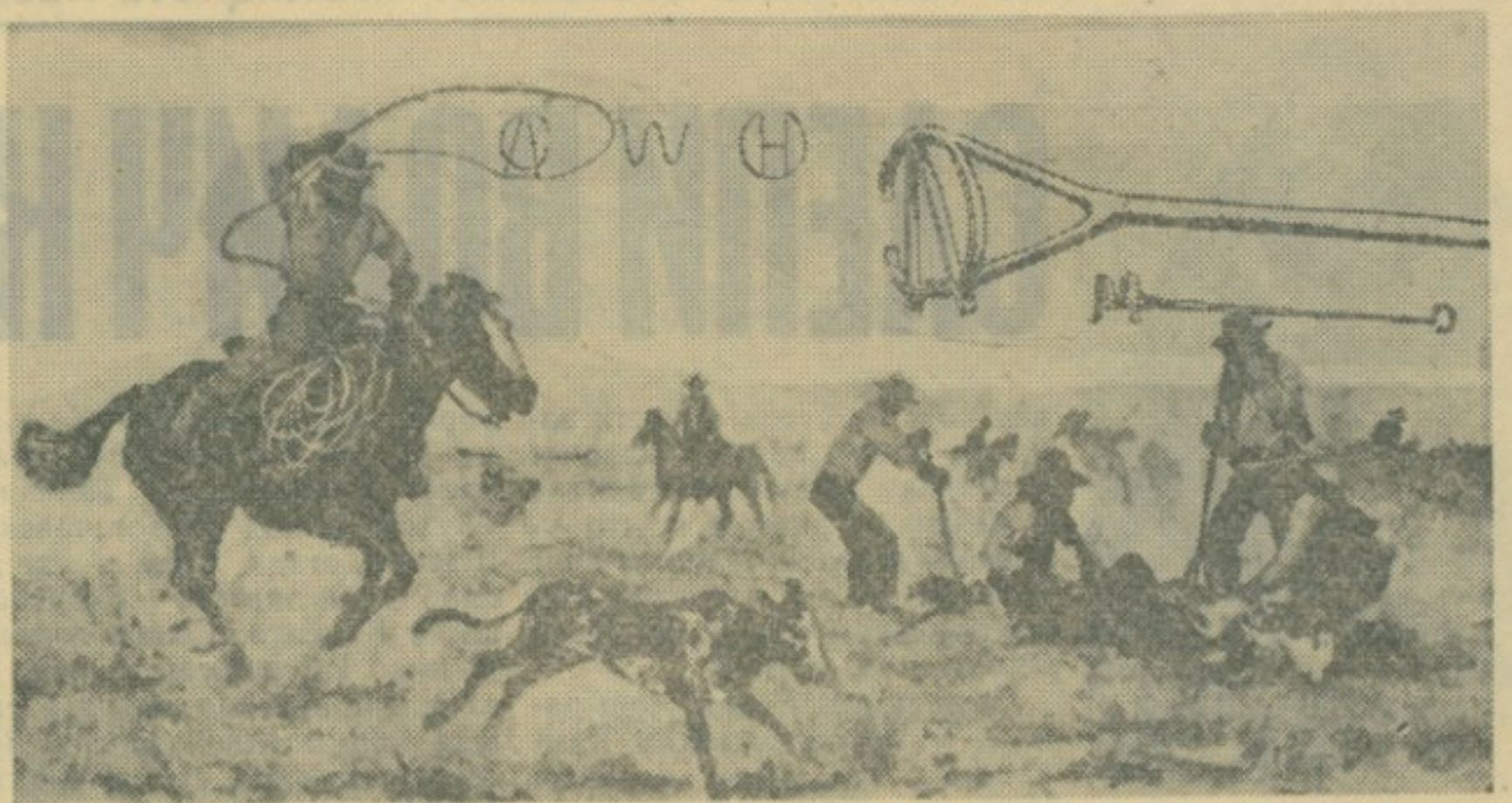
рови који живе у зоолошким вртovima задовољавају се и купањем у плитким базенима као што чини и ова тројка у хамбуршком зоолошком врту.

ЖИГОСАЊЕ ЖИВОТИЊА

У доба пуног развоја Дивљег запада, велику тешкоћу за каубоје представљало је како да разликују стада која су они заједно чували и водили.

Свакако, прерија је била велика и имало је и места и јела и пића за све. Али тешкоће су настале кад их је требало раздељивати. Како одвојити 3000 говеда једног стада од других 3000 говеда који су припадали другом стаду. Сва су грла тако слична једно другом! Да би се распознавала потребно је да се свако од њих обележи.

Тако је почело жигосање усижаним гвођђем. Било је тада много незгода

и за људе и за стоку. Јахачи су галопирали око животиња одвајајући једне од других, и затим је сваки обухватао ласом по једну животињу коју је онда требало ухватити за

рогове. Најзад, више каубоја чврсто би је завезали и усижаним гвођђем утискивали у кожу рељефне знаке као што се некад чинило — на раме вечитих робијаша.

Све би се добро свршавало ако се не би умешали допови и смутљивци који су утискивали преко старог ожиљка нови, тако да се ништа не би распознавало.

МОНА ЛИЗА И БОКСЕР

Недавно је у музеју у Лувру у Паризу примљен у службу као чувар француски боксер Ванисим. Њему је поверено чување слика Леонарда да Винчија и Рафаела. Пошто крадљивци често

посежу за драгоценим платинама. Ванисим је у музеју организовао боксерску стражарску секцију.

Висеће село

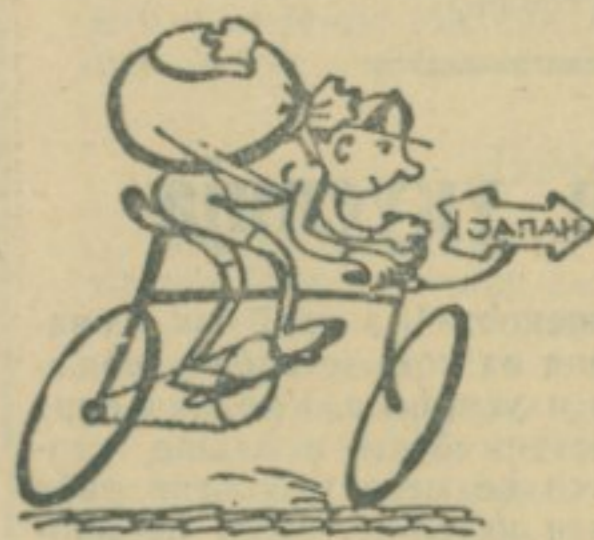
Када се од Пераста плови ка Котору, са десне стране се, високо у пошумљеном брду Врмац, као гнездо на крошњи дрвета, види мало насеље. То је Горњи Столић. Али оно има и друго, незванично име — Висеће село — како га је назвао Пјер Лоти.

Као официр на једном енглеском броду који је био у саставу међународне ескадре Лоти је 1880. године доспео и до југа наше јадранске обале. Ескадра је покушавала да заплаши и истера Турке из Улциња старог града који је требало да буде припојен Црној Гори. Приликом повратка са те мисије енглески брод је, по жељи Лотијевој, ушао у залив Боке. Ту је он поред осталих лепота видео и ово мало село које му је изгледало одсечено од свих путева, као да виси прикључено за стене, па је узвикнуо одушевљено:

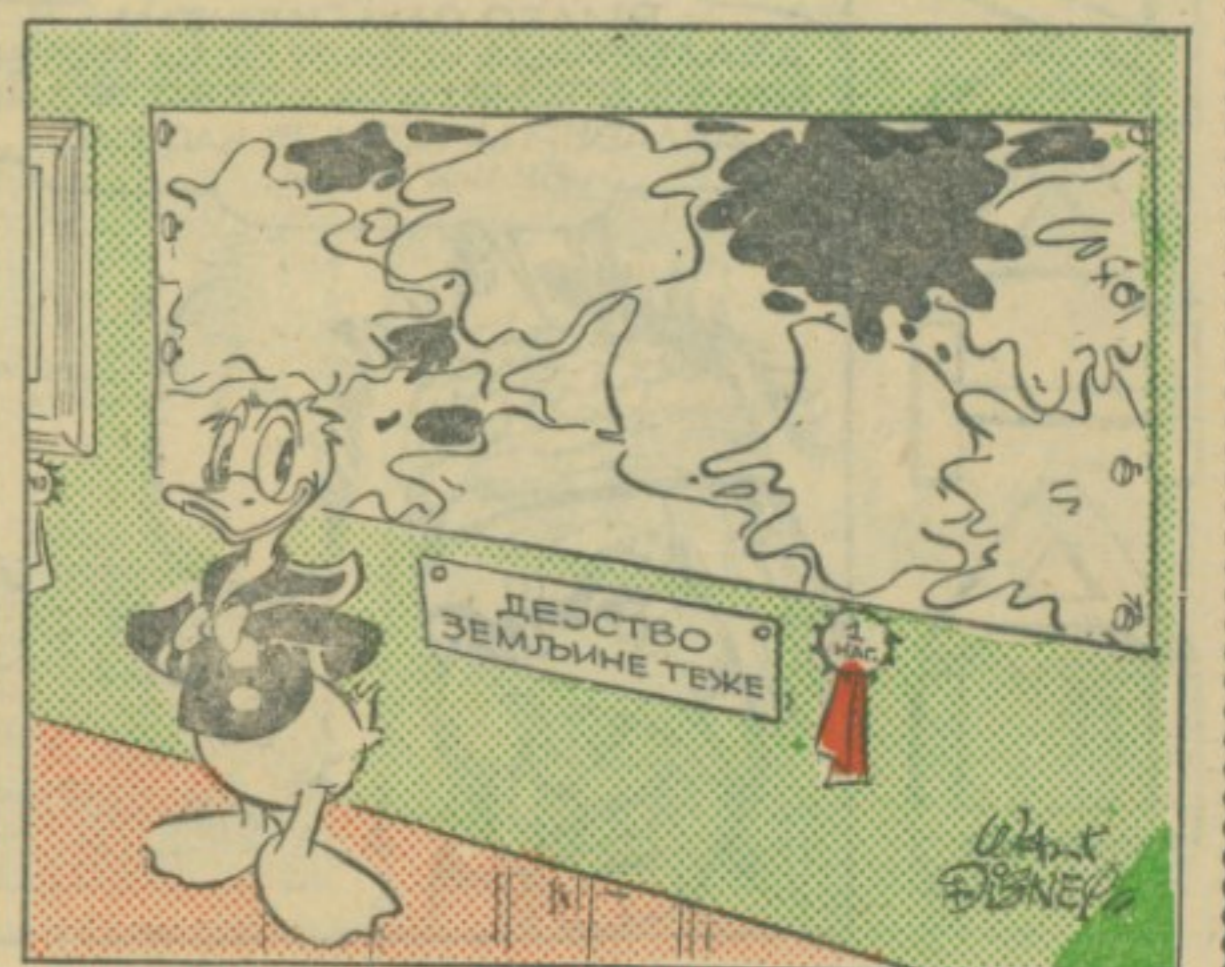
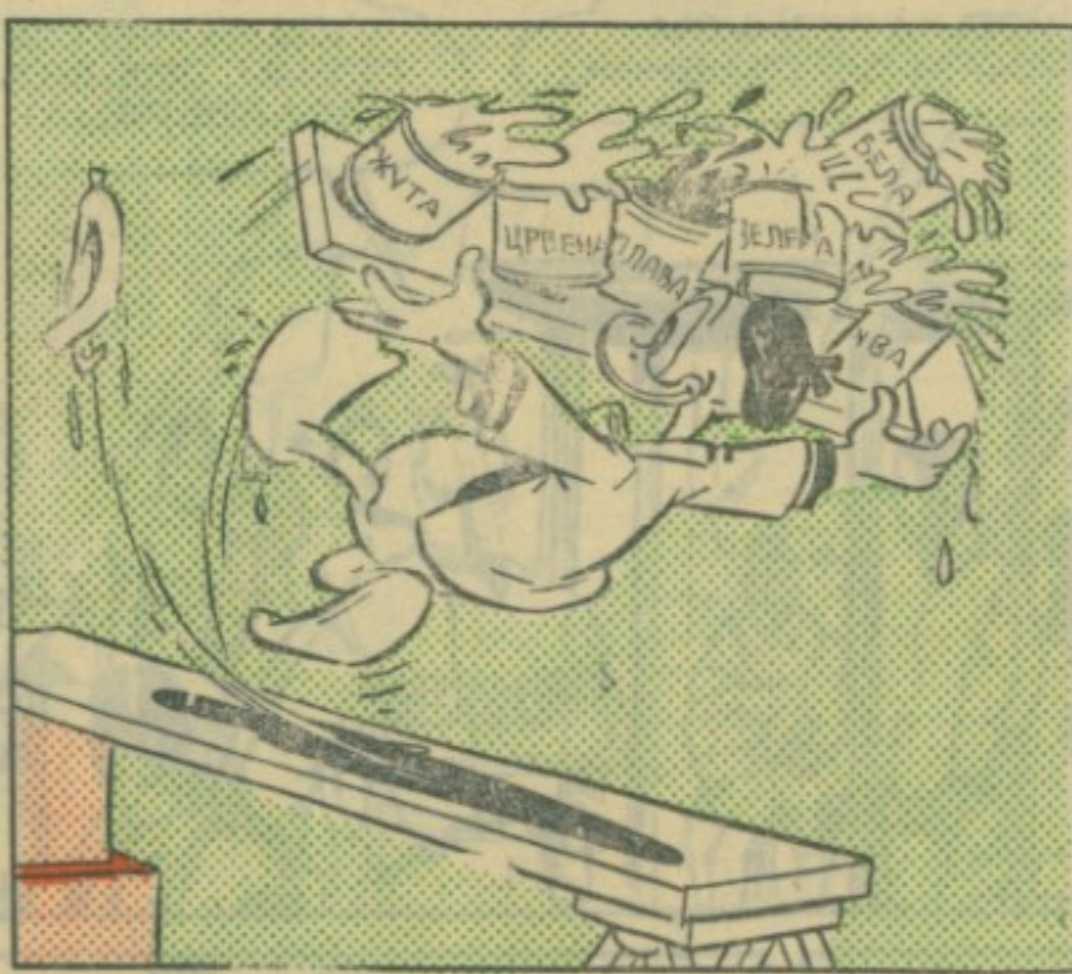
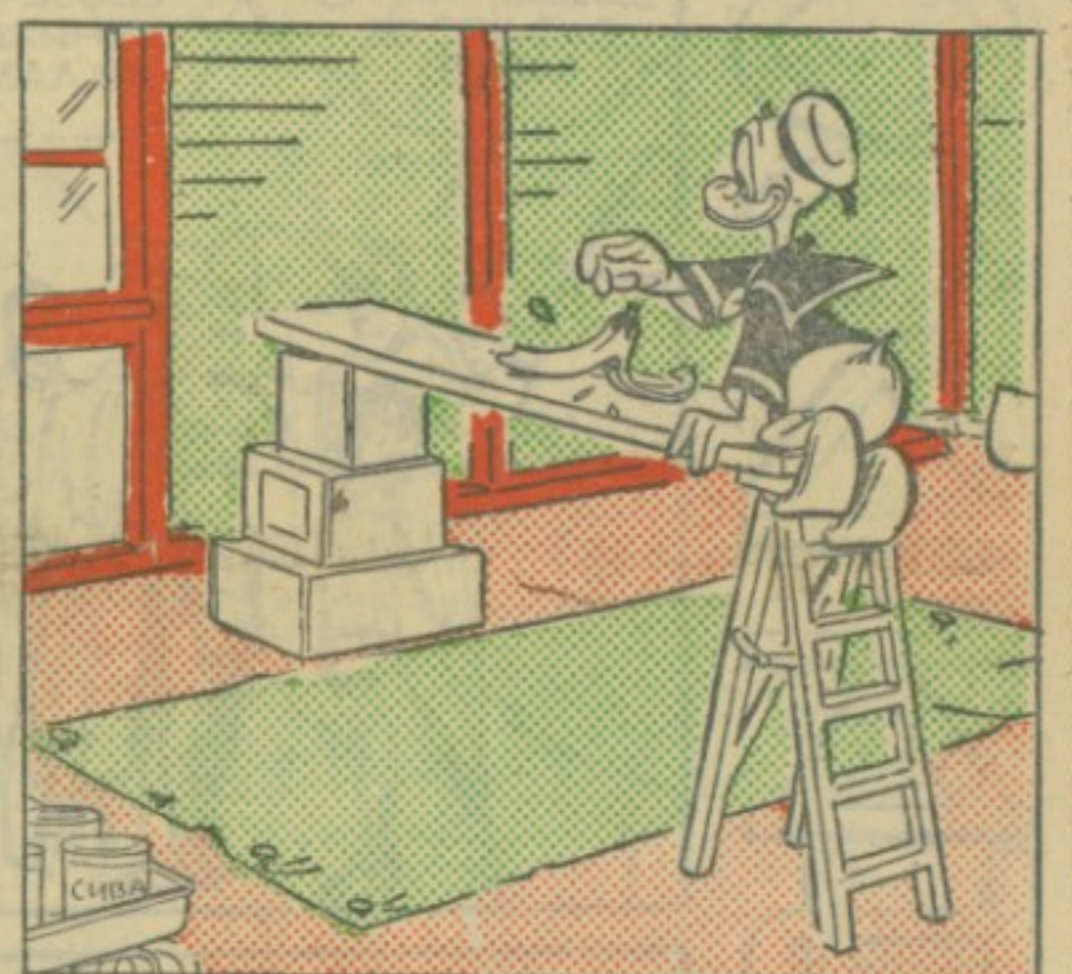
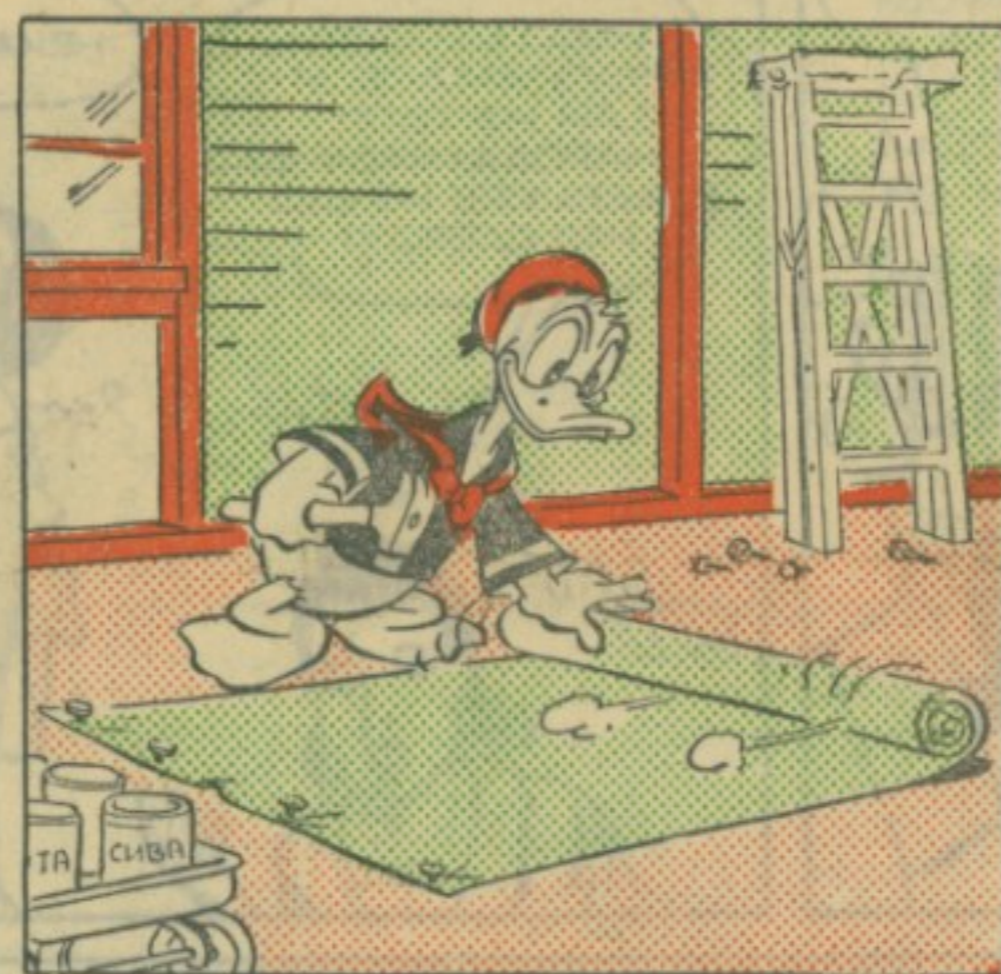
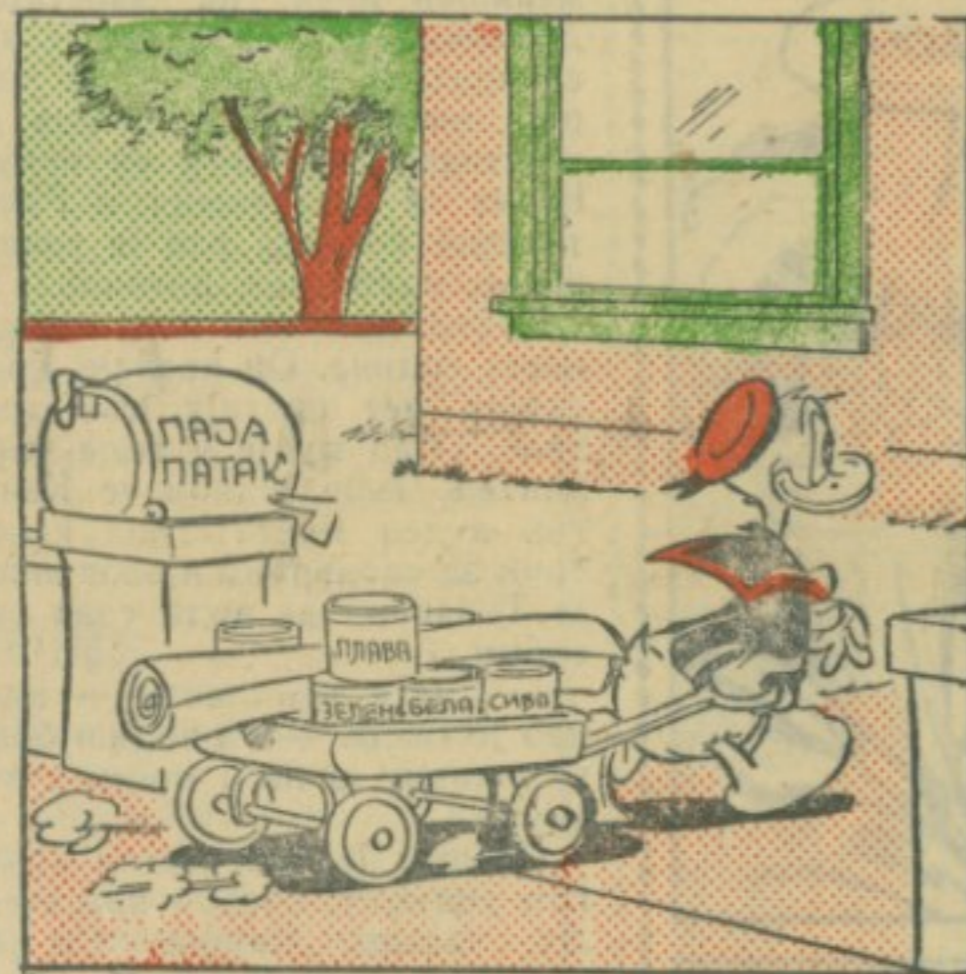
— Ено, висеће села.

Навијач

Први навијач већ је кренуо на Олимпијаду која ће се одржати у Токију: младић Клаус Хилгер из Дортмунда, у Источној Немачкој, пошао

је бициклом за Токио да би присуствовао олимпијским играма. За ово путовање њему ће бити потребно око 18 месеци.

СЛЕПИ ВОДИЧ КРОЗ ТУНДРУ

ИВАН РУЛТИТЕГИН

век који ће сутра повести за-прегу, човек који је малочас у сумраку поправљао саонице и резачким длетом вешто у-резивао шаре на јеленску кост правећи својим „унуњам“ (де-ци) играчку — тај човек, Иван Рултитегин, је слеп.

Слушао сам о њему још ра-није, у Петропавловску Кам-чатском, али нисам веровао. Примао сам те приче за — ловачке. И ево, сада је он преда мном. Слеп човек — а

воришту реке Пахачи. За њи-ма је као пастир ишао отац малог Рултитегина, Тинавив. Служио је код рђавог човека. Шатори, стада, људи — све је било сопственост окрутног газде Кангика. Седам година је имао Рултитегин а ипак је за јелене налазио пасишта ни-шта лошија него одрасли. Ве-седило се срце старог пасти-ра: расте син, биће му замена, постаће ловац, поћи ће на са-муре, лакше ће се живети. Али, стари Тинавив радовао се пре времена.

Уочи јесењих празника — клања јелена — пастири се враћају у насеља да би се по-клонили праоцу живота — О-гњу. Томе их нису научили шамани — шамани се клањају таме. А пастир зна: ако се у тундри угади огањ зацариће зима и глад.

Давно је то било, пре четр-десет година. Као и обично, сви су седели око празничне ватре. Младеж се веселила, а старији и деца посматрали су њихово весеље. Бубњери још нису умукли кад се догодила несрећа. Црнооко девојче Ву-вина, која је седела крај Рул-титегина изненада је крикну-ла и одбацила од себе упаље-ни ручник. А он је нас на ли-це малом пастиру.

За Рултитегина је настала вечна ноћ.

Његов отац отишао је газ-

ди Кангика да би од њега затражио помоћ. Саслушао га газда и одговорио му:

— Крени, Тинавив, пешнице у Анадир. Запрегом не можеш!

Тада је само у Анадиру био лекар. Чак и брзоногим јеле-

нима треба донде готово чи-

тав месец. Зар се пешнице мо-же стићи?

Дуге зиме смењивала су кратка пролећа. Дечак који је маштао да буде ловац није ви-део ни сунца ни неба. Старији су причали о некој трави ви-ајно која враћа вид. Високо у планини расте та травчица. Али, авај, њу је ретко ко ви-део. „Требао би је наћи“ — мислио је стари Тинавив.

— Учићеш да читаш књигу тундре! — казао је сину.

Брзо трче јелени, тркач је-два да их достигне, а слепи малишан ипак не заостаје. Дугачком узицом везан је за саонице. У рукама му је хо-реј, оштра дрвена палица с коштаном прстеном на врху. Њоме се гоне јелени, а Рул-титегин опипава где је узви-шење, удубљење, поточић.

Рултитегин има већ седам-наест година. Он познаје, као својих пет прстију, све до-лине. Отац му је у томе био учитељ. Али, једном је Кан-гик видео Рултитегина како трчи за саоницама и забранио је Тинавиву да води сина са собом.

— Смета тај слепац — ви-као је газда. — Ти водиш бри-гу о њему, а не о мојим ста-дима.

Прешао је Рултитегин дру-гом учитељу, очевом пријате-љу, пастиру Кајнину. Он је наставио да учи слепог мла-дића како да чита књигу тун-дре. Дану је Рултитегин, пи-пајући, ишао за стадом, пам-тио сваки жбунић, сваку гран-чицу, учио је да по слуху по-годи на коју су страну скре-нули јелени, а увече је крај ватре „полагао испит“: при-чао шта је запазио, шта је за-памтио, шта није разумео. Једном је Кајнин рекао свом ученику:

— Сутра ћеш сам у Пахачи. Стотину пута трчао је Рул-титегин из катунског насеља Тикљавајама до Пахача. Уж-е којим је био везан за јелен-ску запрегу помагало му је да нађе и прати стају. И ни-кад се није преварио. Исти-на, поред њега је увек био искусни ловац и пастир. А сад је ишао сам.

— Ги-и-к! К-а-а! — одје-кује над тундром. Лако клизе саонице по годинама утабаној стази. Рултитегин иде сигур-но, без колебања: то добро види његов учитељ. Кајнин је затајио од младића да ће и сам поћи за његовом запре-

гом. А када су се јелени сле-пог спроводника зауставили у Пахачима, Кајнин му је при-шао. Загрлио је ученика:

— Емелке (добро)! Сад си прави гонич саоница.

... Тој путовања увек ћу се сећати. Снег је изненада по-чео да сипа. На запрези: ме-двећа кожа, испод ње торба у коју је домаћица, Рултитеги-нова жена, ставила хлеб и ме-со од јелена.

— Ги-и-к! К-а-а! — гони он јелене.

У међави, у тундри, лако се задута, а то је била међава ретко јака и опасна. Ветар је урликао: час као да се неко смејао, час би наједном почео да јеца...

— Погледај, — каже ми во-дич — под брдом треба да је река.

— Нешто се тамо црни — одговарам погледавши у том правцу.

— Јене! (Не!) Требао је кренути више лево — и он је викнуо нешто неразумљиво гласима. Они су нагло скрену-ли у страну, а за њима су кре-нули и јелени.

Снежни наноси свуда око нас.

— Стој! — наређује Рулти-тегин, придижући се на саоницама. — Тундра нам је при-премила за ручак свеже ме-со.

И он је пошао према си-бирском бору, начинио је твр-ду грудву од снега и бацио је. Из снега је излетело де-сетак јаребица. Загрмео је пу-цањ — то је Рултитегин оки-нуо из пушке. Пред његове ноге пало је неколико јаре-бица.

То је невероватно. Питам га како је знао да су тамо јаребице и зашто је бацио грудву.

— Ех! — насмешио се он. — По мирису сам их открио. А грудву сам бацио због тога што се не смеју убијати усну-ле птице. Такав је закон тун-дре.

У зимовнику смо провели пријатну ноћ. Пили смо чај, сушили одећу. Тек трећег да-на стигли смо до Тикљаваја-ма.

... Напустили смо насеље Тикљавајам. Ја, вероватно, за увек, Рултитегин до следећег путовања...

ПОСЛЕДЊИ МОХИГАТАЦИ

БЛЕДОЛИКИ ЧУ МОЈИ ЗАРОБЛЕНИЦИ! ДОШАО САМ ПО ОНО ШТО ЈЕ МОЖЕ!

ПРАВДА ЈЕ ЗАКОН ДЕЛАВЕРАЦА! УЗМИ СВОЈЕ ЗАРОБЛЕНИКЕ И ОДЛАЗИ!

КОРА, ДЛИСА, ДАНКАН И ОКО СОКОЛОВО БИЛИ СУ ИЗВЕДЕНИ. КОРА ЈЕ ПРИТРЧАЛА ПОГЛАВИЦИ ДЕЛАВЕРАЦА!

ИМАЈ МИЛОСТИ! МЕЂУ НАМА ЈЕ И ЈЕДАН ИЗ ТВОГ НАРОДА! САСЛУШАЈ ЊЕГА ПРЕ НО ШТО НАС ОДВЕДУ!

НЕКА ДОЂЕ!

ДОВЕЛИ СУ УНКАСА

КОЈИМ ЈЕЗИКОМ ГОВОРИ ЗАРОБЛЕНИК!

КАО И ЊЕГОВИ ПРЕЦИ, ЈЕЗИКОМ ДЕЛАВЕРАЦА!

ВИДЕО САМ ПЛЕМЕНА ДЕЛАВЕРАЦА КОЈА СУ БЕЛИ РАСТЕРАЛИ НА СВЕ СТРАНЕ! А САДА ЕВО ЈЕДНОГ ДЕЛАВЕРЦА КОЈИ ЈЕ КАО ГЛАС БЕЛИХ ЉУДИ!

ВОДИТЕ ГА И УБИЈТЕ ГА!

Да риба буде укуснија

Као што стока пре клања не би смела да се излаже никаквим напорима ако се же-ли да њено месо буде уку-сно, тако се и код риба може очувати оптимум квалитета и укуса ако се примене одго-варајуће методе риболова. Какав ће укус имати улов-љена риба највише зависи од тока такозване „мртвачке у-кочености“, а овај пак одна-чина на који је риба уловље-на и усмрћена. Уколико смрт наступи брже и лакше, уто-лико ће месо уловљене рибе бити укусније. Месо ће мно-го изгубити од свог укуса ако се, рецимо, уловљена ри-ба пре но што утине дуго праћена у мрежи.

ВЕСЕЛА ВРТЕШКА

Парада витезова пре великог витешког турнира инспирисала је једног резбара да изради прве дрвене коњиће за рингишпил.

Већ неколико векова „рингишпили“ увесељавају младе и старе. Нема малог сеоског вешара као ни великог забавног парка без велике вртешке која се обрће

оружје. Све је блистало спремно за параду која је по правилу претходила каруселу.

Скуп витезова на Тргу Карусел испред Лувра деловао је као инспирација на једног резбара чије је име на жалост заборављено. У својој радионици он је изрезбарио од дрвета коња и витеза на њему. Фигура му се толико свидела да је израдио још две потпуно исте. Једног дана стари резбар је положио на земљу точак од неких малих колиџа и на њега поставио своје дрвене коњанике. Деца из суседства одушевљена су се новом играчком и читав дан окретала су точак заједно са њахачима на његовој ивици. Стари резбар волео је децу и почео је да реже од дрвета коње толико велике да су деца могли да седе на њима. Те велике коње поставио је по ивици једног великог точка. Први „рингишпил“ био је рођен и доброћудни мајстор окретао га је својим рукама. Карусел су од Француза први прихватили Италијани који су његовом окретању придодали музичку пратњу, а затим Немци који су технички усавршили механизам окретања.

Мада данас веселе вртешке у забавним парковима имају најразличитије облике, седишта у облику космичких ракета и летећих тањира нису потиснули стари коњићи. Према процени једног мањег америчког произвођача, само његова фабрика изради годишње преко 150.000 коњића што би било више него довољно да се снабде — да су то прави, живи коњи — читава Наполеонова армија.

ЗЕЛЕНИ ФЕЊЕР КРАЈ ГНЕЗДА

Спасавачу се од дневне жаре, путници и истраживачи у тропским крајевима крећу на пут обично ноћу. Понекад су они приморани да се пробијају кроз тамне шуме. Таква путовања била би веома напорна и опасна ако им пут не би осветљавао хиљаде свитаца. Живе светиљке лете око њих у свим правцима.

Познати енглески природњак из 19. века Волес, који је уздуж и попреко прокрстарио острва Малајског архипелага, једном је ноћу у тропској шуми са одушевљењем посматрао како му пред ногама нежно светле гљиве, све тлуца труло дрвеће, а над главом му сијају свици. Волес је забележио да путници који се ноћу пробијају кроз гуштуру, узимају са лишћа свице и причвршћују их за ногу. Драгоцени живи фењер не само што им осветљава пут, већ и плаши отровне змије скривене у густој трави. У тропским крајевима свице с правом називају „поузаним путовањима“ и сматрају их благородним инсектима. А кад наступи дан, путник ће свог светлог ноћног водича да стави на жбун. Постоји чак неписани закон тропца: понеси са собом на пут огњену бубу али је опет врати на исто место одакле си је узео.

Живе фењере че користе само стални и повременни становници тропца, већ и неке птице из породице врабаца. Ове птице, које живе у јужној Кини и Индији, називају

Хладна зеленкаста светлост свитаца плаши змије и друге ноћне грабљивице. Фењерчић светлеће бубе 32 пута је економичнији од обичне сијалице

баија. Оне ухвате кљуном свица, однесу га на дрво и причврсте крај свог гнезда. Сваци се претварају у пасивне чуваре птића у гнезду. Зелена светлост којом сваци светле и према којој су очи животиња најосетљивије, одвраћају и плаше змије и пацове, највеће ловце птића што још не умеју да лете.

Добијање светлости на рачун хемијске енергије свитаца (и других светлећих инсеката) достиже задивљујући степен савршенства. Упоредите сами. У електричној сијалици струја усјава волфрамску нит која даје светлост. При том се само један веома мали део топлоте претвара у светлост: отприлике 2,5 — 3

процента. Замислите само: 97 процената енергије излучене у виду топлоте бескорисно пропада. Због тога многи стручњаци сматрају да будућност неће припасти сијалицама. У употребу све више улазе луминисцентне светиљке, али и оне су само 3 до 3,5 пута економичније од обичних сијалица.

Коефицијент корисног дејства „фењера“ бубе свица достиже 96 процената. То значи да се при претварању хемијске енергије у светлост губи свега 4 процента. Као што видите, фењерчић свица је око 32 пута економичнији од обичне сијалице, а 10 пута од флуоресцентне светиљке. Зато је потпуно разумљиво што научници покушавају да створе светиљке по угледу на хладне „светиљке“ инсеката. Светлост будућности рађаће се приликом хемијских реакција и називаће се хемијском светлошћу. За такве светиљке не

ће бити потребни далеководи, каблови, градске и кућне доводне мреже, па чак ни централе. Светиљке не бити и економичније и практичније.

АНЕГДОТЕ

ПРЕТВАРА СЕ

Шврљајући са једним колегом улицама Минхена Карл Валентин примети једног пса без газде. Одмах га узе, поче да га милује и даде му комад шећера који је после дугог тражења нашао у њом цепу. Колега га је зачуђено гледао и најзад запитао:

— Кажи ми, молим те, зашто се бакћаш с тим псом?

— Па зар ниси јутрос прочитао у новинама да се једна пудла изгубила и да се даје велика награда ономе ко је нађе?

— Али зар не видиш да то није пудла него дакл!

— То ти мислиш! А имаш ли уопште појма како такав један пас уме да се претвара?!

ПРАВИ ОБЛИК

Одавно се већ Карл Валентин решавао да купи нов шешир али је то стално одгађао јер се волео ствари на које се навикао и није могао лако да их одбаци. Али кад је стари шешир постао већ искувише отрцан морао је, хтео не хтео, да пође у куповину. У једној радњи млада продавачица му услужно приђе и запита:

— Какву фазону жели господин?

— Па, споља црна а унутра шупаљ — рече Валентин озбиљно.

КАКО СУ ХТЕЛИ

Генерал Улис Грант (1822—1885), председник САД, мрзео је импровизоване говоре. Једном, док се налазио у Провидансу, гомила грађана се окупила испред његовог хотела и тражила да јој нешто каже.

Са хотелског балкона Грант је отпоздрављао руком, али никако није проговарао ништа. Неки глас из гомиле повика:

— Реците нам бар две речи.

И остали то у хору прихваташе:

— Само две речи!

Грант учини руком покрет као да хоће да говори а кад наступи тишина он испружи два прста и рече:

— Не, центлмени, — и склони се са балкона.

И СВАНСОНА ИМА БЕЗБРОЈ...

Пошто се у последње време много говори о повратку Грете Гарбо на филм, француски књижевник Салакру, је испричао следеће:

— Кад се Грета Гарбо удала за једног Шведана по имену Свансон америчке новинске агенције су телеграфисале својим дописницима у Шведској да им пошаљу обавештења о овом човеку.

Сви су они одговорили исто: „А да ли ви познајете све Немце Милере, Французе Дипоне, Русе Иванове и Енглезе Смитове?“

ЛИЧНИ ЛЕК

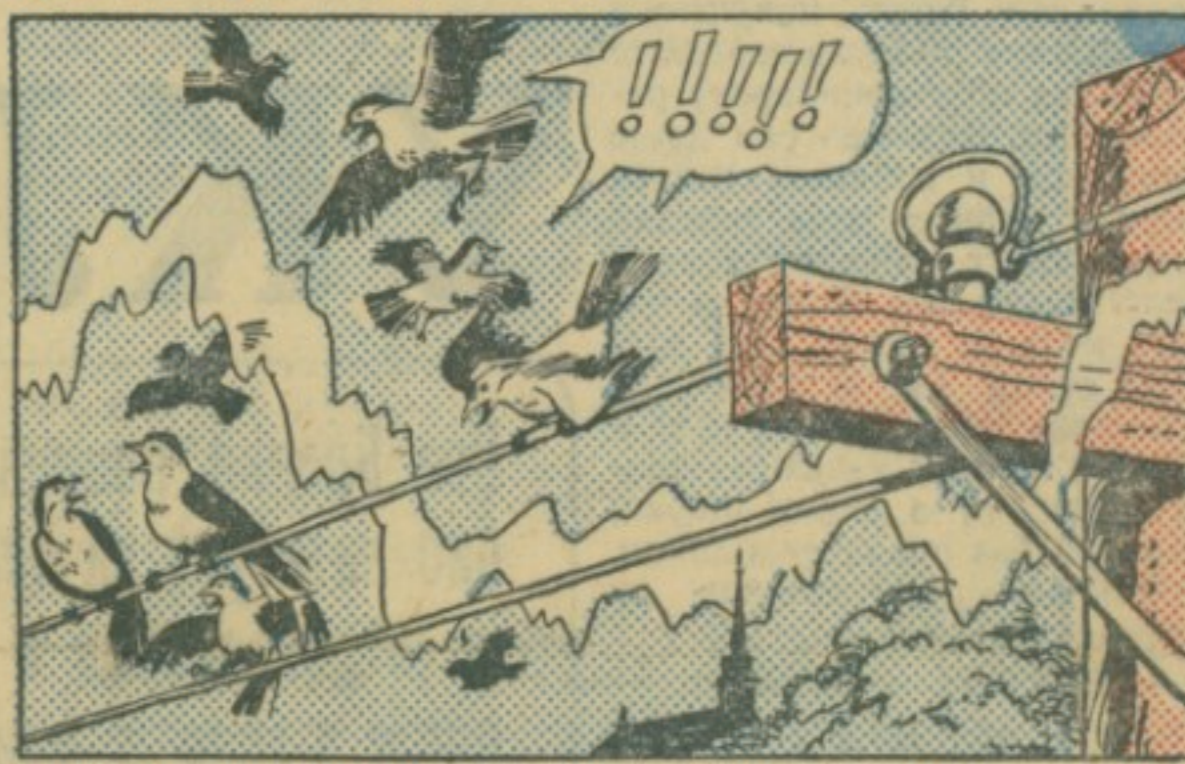
Пошто је изјавио да су сви људи мање-више психопате, Чарли Чаплин рече Жоржу Сименону:

— И ви и ја смо то такође. Само ми имамо невероватну срећу. Кад почнем да бивам нервозан, довољно је да направим један филм и да се умирим и средим. Ви, чим се осетите лоше — напишете роман. Пошто смо тако наши свој лични лек немамо потребе за психијатром или психоналитичарем.

После овога он се мало замисли и додаде:

— Само је ипак чудно што нам за то плаћају.

ПРОНАЛАЗАЧ (WALT DISNEY'S)

Цип је кривудао по беспутном терену обрадом жбуњем и кактусима када возач Харт узвикну: — Ево наше мачке!

Стојећи иза мене Лоус завитла ласо које као кобра фијучку кроз ваздух. Мишићаво тело звери изви се кроз омчу и нестале у цингли. Али то је било довољно да приметим како ова велика тамнокута и са крупним пегама мачка има врло дуг реп али је без чуперака на ушима.

— То није дивља мачка, — довикнуо сам Лоусу, — него леопард-мачка!

Лоус ме зачуђено погледа. Леопард-мачке су врло ретко виђане и у Аризони и у Мексику, а никад у областима Јужне Калифорније, у пустињи Мојава.

Харт и Лоус су каубоји из Тексаса. Њихова омиљена забава је да јуре на ципу и ласом хватају разне животиње. У пустињи Мојава живели су којоти, јелени, змије, лисице и друге животиње. Овог јутра чим су угледали траг на песку, пожелели су да ласом ухвате и живу мачку. Врло опасне и крвожедне ове звере ће пре напасти човека него побегнути од њега. И зато сам их одвратио од такве „забаве“.

— На омчи ласа морате да имате јак отров, — рекао сам им — ако нећете да вас мачка раскине кицама.

Млади и храбри људи нису обраћали пажњу на моје речи. Зато сам био врло задовољан што се овај покушај завршио неуспехом.

Ципом смо продужили кроз пустињу и више никако нисмо приметили звер. Мени се у глави врзало оно што сам видео, али сам најзад поверовао да је то ипак само представа „заstraшених очију“.

АВЕТИЊСКА ЗГРАДА

После неколико миља, приметио сам један напуштени ранч. Стара оронута зграда је привукла моју новинарску радозналост. Зажелио сам да је разгледам и напишем репортажу о кући која је свакако крила многе тајне из долине Белс. Рекао сам Харту да потера кола ка ранчу. Под зрацима сунца на заласку ова усамљена зграда имала је аветињски изглед: изваљена врата висила су о једној шарки, прозори без окана су зјаптели, а покидане настрешнице су прекривале све.

— Заустави овде, Харт, — рекох а оба моја сапутника ме зачуђено погледаше.

— Мачка се врзма по овом крају, а ти си без пушке, — примети Лоус.

— Отперјала је већ милион миља одавде, — рекох смећећи се самоуверено.

— Ми ћемо да наставимо јурњаву за њом, — рече Лоус — и ако наиђемо на њен траг не можемо се вратити да те узмемо.

— Некако ћу се већ сам до вући назад.

— У реду! — рече Харт и притисну гас.

Када сам гичуно изваљена врата која зашкрипаше хладна струја ваздуха допре из куће. Ствари су лежале по поду и у страховањем нереду. Тргох се када у суседној одаји чух потмуо звук.

Прешао сам преко напуклог пода трпезарије ка једним широм отвореним вратима. Ваздух изнад мене зашуме и једна стара буџина излете кроз прозор. Мишеви и пацови се разбежаше ка одељењу које је некад вероватно било кухиња.

Све ово није било довољно да ми дочара слику некадашњег живота у овој кући, када су у њеним одајама уместо ових утвара, становали људи. На зидовима је висило неколико слика у расточеним рамовима. Два-три полулана крчага и једна рђом изједена пећ у кухињи допуњавали су слику.

Нека врата су из кухиње водила у друго одељење. Зарђала брава цикну и ја уђох у један хилер широк 1,5 а дуг око 5 метара. Мали застакљен прозор налазио се високо на једном зиду, а једна једиња полица са неколико прашњавих боца и крчага накривила се у углу.

У тишини сам чуо далеко брујање мотора нашег ципа.

Истог тренутка мисао ми прекиде чудан шум који је допро из кухиње. Кад се окретох крв ми се оследи.

ЛЕОПАРД-МАЧКА

На вратима хилера појави се велика тамнокута пегава леопард-мачка. Звер застаде изненађена што ме види. Зграбих са полице једну боцу и бацих је на мачку. Али, промаших. Боца се уз прасак разби, ударивши у зид, а леопард-мачка језиво зарежа. Био сам избезумљен од страха.

Лагано сам се повукао назад са прислоњеним леђима уза зид. Мачка ми се није приближавала, али једини излаз — врата — она је буквално била блокирала.

Покушао сам да је заплашим: стигао сам песнице, ис-

УКЛЕТИ РАНЧ

Џоџе Бренан, новинар: у мрачној соби сам био затворен са леопард-мачком. Харт-ја је догоревала и пламен ми је пекао прсте а звер је режала спремна на скок

пружио руке и пошао један корак напред. Леопард-мачка се не помаче, само изви усне и искези зубе уз мукло режање. Да зовем у помоћ Харт и Лоуса? Али, из ове гробнице ко ће ме чути!

Не пуштајући из вида мачку, приближио сам се полици, узео једну боцу и завитлао је ка прозору. Зајеча разбијено стакло и дах поветарца усковитла прашину у хилеру и једну хрпу новина у углу. Од промаје се са треском залупише врата. Остали смо затворени нас двоје: мачка и ја.

Бука није уплашила звер али је режање постало јаче. Изгледало је да се спрема на скок. Срце као да ми је испало из груди.

Учинио ми се да у близини куће чујем брујање ципа. Подигао сам главу ка прозору и из свег гласа повикао.

— Харт! Лоус! Помоћ!

Брујање се удаљавало. Помислих да силом прокрчим пут до врата, али одмах одустадох кад видех искежене очњаче звери поред којих је требало да протрчим.

СВЕТЛЕЋИ СИГНАЛИ

Тако смо стајали очи у очи: она, без разума и милости, и ја, без могућности да побегнем. Крајњом ока осмотрих узани прозор — кроз њега не бих могао ни да се провучем, али можда би мачка побегла кроз њега ако бих се ја мало одмакао.

Опрезно, лагано, одвојио сам се од прозора, у нади да ће мачка искочити кроз њега а ја се дочепати врата.

Лоша је била ова моја оцена. Леопард-мачка је непомићно стајала мотрећи ме. Светлост је јењавала. Споља се

ништа више није чуло. Није постојала никаква могућност да неко дође у ову усамљену кућу. Ништа, изузев ветра, све јаче таме и напетог чекања.

У ноћи без месечине, леопард-мачка је постајала све тамнија и ја сам је већ једва назирао. Извадио сам шибицу из цела и креснуо палидрвце. При слабој светлости угледао сам да ми се мачка приближила за један метар и спремила за скок. Брзо, не скидајући поглед са звери, зграбио сам са гомиле у углу једну новину и запалио је. Хилер се осветли и мачка престале да маше репом, чак се мало повуче. Охрабрен светлошћу дрекнуо сам, лупио ногом али животиња не устукну.

Харт-ја је догоревала а ја узех другу новину, савих је у малу бакљу и припалих, а остатак бацих на под са жељом да уплашим звер. Она само бесно зарежа и искези зубе. То више нисам смео да поновим. Упалих бакљу и почех да машем кроз прозор, надајући се да ће неко приметити ове моје очајничке сигнале. Када је харт-ја догорела скоро до прстију направио сам нову бакљу. Палећи једну на другу продужавао сам ове ужасне тренутке.

Хрпа харт-је се смањивала. Најзад сам дрхтавом руком савио последњи лист. Држећи

га високо крај прозора, мачка сам њиме. Осећао сам већ топлоту пламена, кад изненада чух неки звук споља, друкчији од шума ветра.

ЗРАЦИ СВЕТЛОСТИ

— Ко је тамо? — упита неки глас.

— У невољи сам! Помоћ!

— завапих из све снаге.

— Каквој невољи?

— Затворен сам са дивљом мачком.

Чуо сам шкрипање корака по песку, а онда крчкање полутрулог пода у трпезарији. У руци сам држао последње парченце запаљене харт-је, пламен ми је већ пекао прсте и ја бацих остатак на под. Тог тренутка су се врата отворила и на искежену леопард-мачку паде сноп светлости из цевне батерије. Звер

се изви и као стрела пролете кроз врата у мрак.

Мој спасилац био један полицајац из патроле. Са две миље далеко угледао је мој сигнал.

— Хајде, полумртви човече, — рекао ми је и повео ме напоље.

★

Оцелот (leopardus pardalis) је велика дивља мачка Средње и Јужне Америке. Оцелот је дуг око један метар, висок пола метра, а реп му је исто толико дугачак. Крзно ове претежно ноћне звери је мркосиво, са црним пегама или пругама. Лако се припитомљава.

НИШТА БЕЗ ИЗУЗЕТКА

„Глуп као магарак“ — обично се каже, али ова поруга се не би смела уопштити, барне кад је у питању магарница „Нери“ из једног села близу Билбаоа. Са једног удаљеног сеоског газдинства она је сама сваког јутра на леђима преносила канте с млеком до аутобуске станице. Када би се аутобус приближио почињала је да ваче и једино шоферу допуштала да јој с леђа скине канте; ако би то покушао неко други, ударцима копита би бранила млеко. Кад аутобус једног дана није дошао магарница „Нери“ је откаскала до млекарске станице у суседном селу.

КУПАЦ БУВА И...

„Купујемо буве, ваши, стенице као и један скелет њилског коња“ — стајало је у једном огласу у лондонском „Тајмсу“ који је објавила позната енглеска фармацевтска кућа Цералд и компанија, истраживачки центар медицинских и природноистраживачких установа — материјалом за испитивања и очигледну наставу.

СВАКИ ДРУКЧИЈЕ

Један од надзорника новог, тек недавно отвореног аутомобилског салона у Њујорку има готово непогрешив систем распознавања националности посетилаца. Људи које претежно интересује мотор — без изузетка су Немци. Они који руком опипа-

вају седиште возача — могу једино бити Енглези. Распитују ли се на првом месту за цену — они су Американци. За које је цена, мотор и шасија споредна ствар, али зато зналачки проверавају трубу — сигурно су Италијани.

СЕМЈУЕЛ

За Морзеа је 1832. година била прекретница. У то време је интересовање за телеграф готово потиснуо љубав према уметности. Управо се вратио из Епроне када је чуо да се електрицитет може преносити преко жица. Заштито се одмах: зашто се не би могло преносити и весте на тај исти начин.

Убрзо по повратку у Сједињене Државе сазнао је за поразављајућу новост: да амерички уметници неће бити узимани у обзир за награде Радова у Кантолу. А он се толико надао награди на овом конкурс, и већ одлучио да све што буде добио уложи на експерименте са телеграфом.

Наш први сусрет с другом Титом

НАСЛОВНА СТРАНА

Писана топлим и присним стилем, књига „Наш први сусрет с другом Титом“, од писца Тихомира Станојевића који је по службеној дужности у могућности да непосредно буде уз друга Тита — приказивае на занимљив начин живот и рад друга Тита — живот детета загорских сељака, живот радника, радничког борца, руководиоца КП Југославије, војсковође и државника, Председника Републике и истакнутог грађанина света.

Само име књиге, везано за први сусрет око хиљаду пионира из свих крајева Југославије са другом Титом приликом прославе Дана Републике у Народној скупштини у Београду, у ствари симболично говори и уопште о првом сусрету кроз књигу са легендарном личношћу друга Тита. Дата у облику непрекинуте приче једног од младих учесника у овом догађају, богато илустрована, штампана у више боја и графички лепо опремљена, ова мала биографија друга Тита садржи, на 84 стране, поред основног текста и низ интересантних, посебно датих приказа појединих момената из живота и рада друга Тита, који употпуњују основни текст и с њим преко 30 одабраних фотографија чине хармоничну целину.

Ова књига о другом Титу ве заје читаоачеву пажњу подједнако од прве до последње странице. Неколико цитата из ње можда ће, бар донекле, моћи то да покажу нашим читаоцима.

Испод фотографије пионира с другом Титом у Народној скупштини почиње текст књиге:

„Има тренутака у животу у којима нам се чини, кад се сећамо прошлости или размишљамо о будућности, да се читаве године стапају у један јединствен доживљај.

Има и доживљаја који, иако не трају годинама, често више значе од низа година.

Уредништво „Политикиног забавника“ одлучило је да повремено објављује изводе из појединих књига или кратке осврте на њих, да би на тај начин указало на поједина издања наших издавачких предузећа, која могу корисно да послуже нашој омладини у њеном даљем културном развоју.

У овом броју уредништво доноси сажет приказ и неколико цитата из књиге Тихомира Станојевића „Наш први сусрет с другом Титом“, која је ових дана изашла из штампе, у издању Завода за издавање уџбеника СР Србије, као прва књига првог кола Библиотеке приручне литературе за ученике основне школе.

То су тренуци који се дубоко урезују у памћење и живе затим трајно у човеку као део његове личности...

Такав велики тренутак био је за хиљаду пионира из свих крајева Југославије сусрет с другом Титом у Народној скупштини. Друг Тито их је на тај велики дан подсетио на оно што данас чини живот слободног и поносног грађанина нове Југославије, али им је, на њихову молбу, говорио затим и о томе како су он и друга деца и млади људи имали тешко детињство и младост. На те дане као да подсећа и слика са једне посете друга Тита Кумровцу, уз коју аутор књиге даје ову кратку живу причу:

„Поглед на питоме брегове родног села, на долину Сутле, на шуме и винограде Загорја као да понире и даље, у дане једног детињства, тегабног и оскудног, препуног само најлепших деџих снови...“

Зима. У рано јутро брег засут меком белином. У кућни пуној деце само два парципела. Сви не могу напоље. А како би се весело грудвали, како би санке хитро летеле! Санке — њихов велики сан. Али, зар није ту старо корито? Зар оно не би исто тако хитро слетело низ брег? „Пробајмо!“ Брзо, док мајка није дошла. И летело је, журно, све брже, хитро као бродич на белом морским таласима. На крају — поносан и радостан крманаш. „Хееј, дјече, бјежите!“ Али, неук је бродич на колу. Крррак! Из снега вири румено лице. А око њега, као праве велике санке а не сан, две полутке старог корита...

Затим је дошло учење заната, трагање младог радника за радом и хлебом, први светски рат и заробљеништво, мучан живот радника по повратку у домовину, борба за бољи живот радних љу

ди и осуда на робију због комунистичке активности, политичка борба на челу Партије комуниста Југославије и борба за слободу поробљених народа, за нову социјалистичку Југославију. Од стране до стране, од године до године, кроз историју на-

Љубов ВОРОНЦОВА:

Софија Коваљевска

У једном од ранијих наших бројева објавили смо занимљиву биографију Софије Коваљевске, а овога пута ми топло препоручујемо дело о њеном животу и раду које је написала Љубов Воронцова.

На преко 270 страна приказан је веома живо лик ове славне жене-научника, која је „један од најистакнутијих математичара у историји, познати филозоф, публициста и писац, прва жена у свету професор универзитета и члан академије наука“.

Софија Коваљевска написа-

рода и Партије, с којима је нераздвојно повезан, дат је у књизи живот друга Тита.

И лик друга Тита као човека, близак и драг.

Зато читалац књиге, поред других прихвата као своју и мисао изражену негде на последњим страницама:

„Борац за мир и коегзистенцију међу народима, без обзира на друштвене системе појединих земаља, друг Тито је постао један од најистакнутијих грађана света.“

Ми се тиме поносимо. Али ми се још више радујемо што је уз све то, за нас младе, и за све наше људе, он ипак остао једноставно — наш друг Тито.“

ла је, поред сјајних научних расправа, и више признатих драма и романа. У напису о Коваљевској који је објављен у великој совјетској енциклопедији о њој се говори да спада у ред највећих научника које је свет икада имао. О њој је написано преко 150 књига, а „најпотпунија, најинтересантнија и најближа истини је ова књига Љубов Воронцова“. Књига је изишла у издању Савремене школе (Свет науке и технике) у преводу Б. Китановића и Б. Милосављевића.

Џорџ ГАМОВ:

БИОГРАФИЈА ЗЕМЉЕ

Од када на површини Земље постоје мора, океани, долине и планине? — Од када наша Земља постоји као посебно небеско тело?

На та и многа друга питања, која се односе на нашу планету, добићете одговор у делу „Биографија земље“ од Џорџа Гамова, које је изишло у издању Савремене школе као пета књига библиотеке „Свет науке и технике“.

Џорџ Гамов, амерички физичар руског порекла, познат је од раније многим нашим људима које занима наука, а нарочито онима који воле дела у којима се наука излаже на популаран начин. Гамов је у томе велики мајстор. Превођењем ове књиге знатно је обогатио наш фонд популарно-научних издања, која омо-

гућавају да многи наши људи, а нарочито школска деца, обогате своје знање и прошире видике.

Тешке проблеме науке (и у овоме као и у другим својим делима) Гамов износи на веома жив и занимљив начин, па се та озбиљна материја, која тиме ништа не губи од оних својих научних особина, чита као прича или роман. Своме делу „Биографија земље“ Гамов није дао без разлога такав наслов. Он спада у ред оних научника који су се отргли од старог схватања по коме се само о човеку могу писати приче и романи. Велик је број научника, а међу њих спада и Гамов, који су написали на веома жив и популаран начин таква дела о стварима које нас окружавају, о животињама, о васиони и збивањима у њој, о проблемима из разних наука да су по духовности и живом приказивању равна многим приповеткама и романима.

„Земља је рођена године...“ Према најбољим традицијама писања биографија тако би требало да почне прво поглавље. Али пре него што упишемо датум у тај празан простор, могли бисмо се запитати није ли можда Земља вечно постојала и одувек била скоро иста каква је данас.

Тим речима почиње ово занимљиво дело у коме се у десет поглавља прича о старости Земље, о путовању у њено средиште, о клими у прошлости, о постанку живота на њој и о многим другим питањима која су у вези са постанком, развојем и будућношћу Земље, „када ће она (Земља) бити поново исплољена у последњој очајној експлозији свога родитеља (Сунца) на умору“. Дело је превео др Милорад Панков.

Исплатила се жртва...

У најдраматичнијим тренуцима битке на Сутјесци у 2. пролетерску бригаду је, као и у све друге јединице, стигло наређење Врховног штаба да се све тешко оружје закопа, како да би растерећене јединице постале покретније.

Удркос таквом наређењу посада противкоца 2. бригаде је решила да и даље носи свој топ иако је то тражило огромне напоре. Преглашнели и прешморени борци су побацали и најдраже ствари само да би сачували топ и извели га беспућима Зелленгоре.

Напори и жртвовање пролетерских артиљераца су се вишеструко исплатили. При разбијању последњег обруча на путу Калиновић — Фоча, док су пролетери прелазили пут, засула их је убитачна ватра немачких тенкова. Послуга противкоца је тада

довукла топ до пута, довели и сву муницију: једну гранату за коју су сви знали, и две из тајне резерве.

Нишанџија Душан је прихватио гранату коју му је пружио послужилац, пољубио је, ставио чев, нанишанио како се најбоље могло без нишанских справа и — опалио.

Граната је пресекла гусеницу најближег тенка. Другом гранатом је Душан избацио из строја још један тенк. И трећом је погодио циљ. Муниције није више било. Али Немци то нису знали. Заплашени прецизним погоцима окренули су тенкове и повукли се највећом брзином.

Тако је отворен пут бригади која је без губитака прешла пут Калиновић — Фоча остављајући за собом последњи немачки обруч на Сутјесци.

ЧЕТНА ТАЈНА

Вукла их је радозналост да завире у ту кућицу скривену у шуми на ивици пустије и тихе заравни, са које се одједном спуштала стрма коса. Доле, на дну провалије, кључала је Пива.

Леганим кораком пошли су вратницама. У кућици није било никог. На огњишту, очигледно, данима није горела ватра, а све друго је указивало на то да су колико још јуче ту живели људи. У једном углу стајао је кревет испуњен сеном, у другом на херена полица с неколико земљаних судова. Крај полица, иза врата, две пре кривене кацице.

Борци из патроле 1. батаљона I далматинске нису могли својим очима да верују: после толико гладних дана у којима се живело о комадићу коњетине или мало пуре — пред њима су стајале две не-такнуте кацице сира и кајмака. Само су се згледали као да су гладним очима хтели да кажу оно што њихова уста нису могла

да изговоре: свако би заграбио шаком колико може, али нико се није усуђивао да то учини. Нарешће је гласило да се у кућама ништа не дира.

У чети су испричали све. Многи су пожелели да се кајмак пренесе њима, али нико није имао храбрости да то исказе.

Спречавало их је наређење. Само, то је кућа ван насеља, напуштена, ко зна где су њени становници и да ли ће се икад вратити. Зар да оставе Немцима благо у кацицама а они гладни да напусте Дурмитор?

И то је најзад превагнуло. Решили су да напуних дана у којима се живело о комадићу коњетине или мало пуре — пред њима су стајале две не-такнуте кацице сира и кајмака. Само су се згледали као да су гладним очима хтели да кажу оно што њихова уста нису могла

водили са собом. Касније, на путу кроз пустије пределе ка Фочи и у борбама на Сутјесци, кајмак је донекле ублажио глад и њима а народ хтели да кажу оно што њихова уста нису могла водили са собом.

МОРЗЕ

Остао је сасвим без средстава и живео бедно. Његова два брата су му дала једну собу у штампарији њиховог листа. Ту је и стаповао и радио. Постао је за наставника сликарства и вајарства на универзитету града Њујорка, али је ипак главни приход стицао изучавајући студенте.

Многи проблеми чисто техничке природе отежавали су му експерименте: морао је да спаја комаде жиче јер онда није било дугачких жича на котуропима. Проводио је многе сате обмотавајући је ламучним концем да би је изоловао. Мање енергичан и упоран човек би поустао и напустио све.

(Наставиће се)

Први помен о изради ватреног оружја код нас. Дубровачки ливци топова називани су бомбардерима. Први топови имали су своја лична имена. Камена муниција за топове.

БОМБАРДА

ИЛИ ТОП

и терас. И једних и других и сумпор набављали су у Италији. Зрна за топове израђивана су од камена, ређе од бронзе, а за пушке од олова. Али су и камене куглице служиле као пушчана зрна. Средином XV века неки мајстор-ливац Томазо понудио је Републици да изради гранате — „извесне јабуке од метала или бронзе које се бацају међу непријатеље и ломе се у више комада, јер су вештачке, и где ударе речени комади нема тако добро израђеног оклопа који не пробију“.

Великим топовима, думбардама, надевана су имена. У једној народној песми помињу се топови: „Дели Купа и дели Маргет“ па потом „Крња“ и „Зеленко топ велики“. То је био случај и у других народа на западу. Јанко Хуњади (Сибињанин Јанко) у једном свом писму 1455. пред турску опсаду Београда,

Око прве половине XV века најпознатији и најбољи пушкар били су Сењани, па су пушке од њих куповали и Дубровчани и Италијани. Тако је тарентски кнез 1447. године извезао из Сења 100 пушката за Бари у Италију.

Дубровчани су сами спремали барут, и то разних врста према оружју — од крупнијег до сасвим ситног. Туцали су га у ступама; шалитру

тражи да му се пошаље „бомбарда звана Цавка“. Позната су имена великих дубровачких топова, који су били утврђени на беедима града (1455): Свети Влахо, Победница, Бесна, Поздрав града, До броноружан.

Константин Филозоф у жиотопису Стефана Лазаревића каже како је деспот, разбивши Бошњацима под Сребреницом (1426) отео од њих две „праште“ (дубарде), од којих је једну, већу, послао у Београд. Називана је „Хумка“ и дуго је стајала на беедима Београда. Француз Бертран де ла Брокјер, који је априла 1433. године прошао кроз Београд пише да је видео „у поменутом граду четири топа... а један је већи од свих које је икад видео... „Можда је баш то била та громазна „Хумка“ коју је деспот као трофеј наместо на беедима свога града.

Од друге половине XIV века Дубровник је постао средиште производње ватреног оружја и барута. Због тога се из њега развило кријумчарење, нарочито половином петнаестог века када се властела међусобно завадила.

Босна је прва од наших земаља почела да употребљава ватрено оружје. Већ је Твртко I од Дубровчана набављао барут, а кнез Лазар се исто тако интересовао за ово ново оружје па је с Дубровчанима склопио и уговор да му пошаљу мајсторе који ће у његовој земљи израђивати бомбарде, топове.

Некако у исто време и господар Зете Баоша Баошић замолио је Дубровник да му уступи једну бомбарду. Забележено је да је артиљерија код нас први пут играла значајну улогу 1453. године када је чувени херцег-Степан опседао град Нови на Неретви. „Истина је да је много дана бомбардовао речни кастел, али није могао да га узме... јер су се други у кастелу мушкки бранили и многи од оних херцегових били су рањени и изгинули, а мало од оних у кастелу“ — јављали су Дубровчани својим људима у Смедерево, а сами још нису веровали да то ватрено оружје што га они праве може да буде и од неке користи.

КАЏЕШАНОВА КЊИ

ПО НОВЕЛИ А.С. ПУШКИНА

НАПРЕД!
ШТА ЧЕКАТЕ, ДЕЦО? ПОШТО ЈЕ НАША ДУЖНОСТ ДА УМРЕМО, УМРИМО!

АЛИ, ТРОЈИЦА ОФИЦИРА НИСУ НИ СТИГЛИ ДА СЕ ОДАЗОВУ ОВОМ ХЕРОСКОМ ПОЗИВУ. БИЛИ СУ ОПКОМЕНИ И СВАДЛАДНИ.

СКУПО КЕ ВАС КОШТАТИ ТО ШТО НИСТЕ ПОСЛУШАЛИ ЦАРА!

БИТКА ЈЕ ЗАВРШЕНА?
ДА! ЦАР ЈЕ НА ВЕЛИКОМ ТРГУ! ЧЕКА ДА МУ ПРИВЕДУ ЗАРОБЉЕНИКЕ! ПРИМА ЗАКЛЕТВУ!

У ОГЊУ БИТКЕ ПЕТАР ЈЕ БИО ЗАБОРАВИО НА МАРИЈУ. АЛИ, КАДА ЈЕ БИТКА БИЛА ЗАВРШЕНА, ЗАДРХТАО ЈЕ НА ПОМИСЛО ШТА КЕ БИТИ С ЊОМ.
ШТА ЈЕ СА ШВАБРИНОМ?
СВАКАКО ЈЕ ПОГИНУО ЗА ВРЕМЕ КРАТКОГ БОЈА!

ИЗУЗЕТНА ПРАКСА

Изузетна пракса

За све време последњег великог штрајка штампарских радника у Њујорку сарадници листа „Њујорк тајмс“ радили су као обично. Редовно је прикупљан материјал за свако дневно издање и слаган у запечаћене коверте. По престанку штрајка изван стан број примерака — историјски на пример — припојен је архиви а остали су упућени сталним читаоцима. Изузетна пракса у редакцији овог листа, који излази већ 111 година, јесте и то што се не врши поправљање рукописа. Ако се у једном издању поткраде нека грешка она се исправља у следећем.

РАДИО-ВЕЗА У КОСМОСУ

ВАЛЕРИЈ БИКОВСКИ

ВАЛЕНТИНА ТЕРЕШКОВА

Радио-веза у космичким летовима има огромна значај: омогућава нам да пратимо космонауте и да сазнајемо шта они раде, а космонаути добијају подршку слушајући преко радија гласове са земље. Захваљујући радио-вези првину су се водили разговори у космосу између учесника на бродовима „Исток-3“ и „Исток-4“ и са земље са космонаутима Николајевим и Поповичем. И најновији совјетски космонаути Валериј Биковски и Валентина Терешкова одржавају везу међу собом, а и са земљом преко радио-станице.

Остварење радио-везе за време летова космичких бродова „Исток-3“ и „Исток-4“ представљало је врло сложен технички подухват. Било је потребно остварити двострану радио-везу на што је могуће већем растојању.

Као што је познато кратки таласи, захваљујући одбијању од јоносфере, могу се распростирати на велике удаљености. Када су повољни услови (што зависи од времена дана и годишњег доба) радио-веза може се одржавати на удаљености од 10.000 до 15.000 километара. И на крају, велику улогу игра и снага предајника. Но, на космичком броду снага предајника је ограничена. Да би се компензирао тај недостатак, широм Совјетског Савеза подигнут је велики број пријемних пунктова са усмереним антенама и високоосетљивим пријемницима, који сви истовремено примају сигнале из космоса. Ти пријемни пунктови добијају из оперативног центра неопходне податке о правцу кретања космичких бродова. Уколико услови простирања кратких таласа за један пријемни центар нису повољни, они могу за други бити

одлични. Тако, на пример, један од пријемних центара обезбеђује добру двострану радио-везу у трајању од 20 минута. За то време космички брод је већ зашао далеко иза хоризонта.

Сви земаљски пријемни пунктови повезани су са оперативним центром управљања и њему предају информације. Значи, да би се добила информација из космоса довољно је да емисије предајника са брода примју неки од пријемних пунктова.

Да би се предале информације на космички брод, када се он налази на великој удаљености, користе се снажни предајници, који су такође размештени по разним тачкама земље. Не обраћајући пажњу на снагу предајника, ми закључујемо да овде у извесном степену важну улогу игра и распрострањавање радиоталаса. У оперативном центру одлучује се преко којег ће се предајника у датом тренутку најбоље остварити веза земља — космос и после тога се издаје наређење предајном центру.

Таква широка мрежа пријемника и предајника тражи дисциплинован рад особља које их послужује, а велика брзина којом се крећу космички бродови и мењање правца везе при њиховом кретању, траже велику оперативност.

Мада се кратки таласи простиру на велика растојања, они имају и недостатака: њихово простирање зависи од састава јоносфере, изложени су дејству сметњи других радио-станица које раде на тој таласној дужини. Састав јоносфере зависи од многих услова, а најчешће од сунца. Зато, када космички брод прелази границу дана и ноћи, а то бива два пута приликом једног облетања око земље, састав јоносфере, а, значи, и услови везе на кратким таласима, мењају се.

Уltrакратки таласи су много повољнији за сигурне везе, јер се одликују бољом и већом сигурношћу у простирању. Иначе, даљина везе на ултракратким таласима практично је ограничена правом линијом виђења бродова и при висини путање од 200 километара, зона слушања не прелази радијус од 1.500 километара. На тај начин УКТ веза може обезбеђивати контакт космонаутима над тим зонама, где постоје одговарајући пунктови. Веза између брода и одговарајућег пункта, ако брод пролази тачно изнад њега, у најбољем случају може се продужавати до 6 минута. Ако космички брод пролази у непосредној зони поменутог УКТ пункта, негде

податке о кретању космичког брода, они прате својом антеном правац кретања брода. Исто тако и КТ пунктови повезани са оперативним центром управљања, предају њему поруке и примају наређења о предаји порука броду. Та информација може бити предата из било ког жељеног пункта или пак из самог оперативног центра.

Поуздана радио-веза много зависи од рада апаратуре на космичком броду.

У бродски комплет система радио-везе улазе уређаји са три канала за телефонију. Један од њих служи за везу међу космонаутима који се налазе у два различита космичка брода, при чему се њихови разговори могу слушати и на земљи. Тај канал служи и за резервну везу између космонаута и земље у изванредним случајевима.

На броду се налази и магнетофон који се укључује аутоматски — од гласа. Он записује разговоре космонаута са земљом и с другим космонаутом. Осим тога, овај магнетофон, по наређењу са земље, може снимљени текст да репродукује брзином већом се-

дам пута од нормалне, када се информација предаје на земљу. Да би се дешифровао овај текст на земљи, брзина репродукције се мора смањити на нормалну.

За време одмора космонаут може да укључи пријемник и да слуша станице на кратким или средњим таласима.

У кабини су монтирана два микрофона и три минијатурна звучника. То је резервна опрема, а иста таква је и основна, смештена у одељку космонаута. Основна опрема садржи микрофоне, минијатурне микрофонске појачиваче, ларингофоне. Важно је нагласити да су микрофони кристални, и да у време изласка космичког брода на орбиту, када се у кабини чује јак шум мотора ракете, космонаут може да одржава нормалну везу са земљом.

На крају, у кабини је и комплет уређаја који аутоматски управљају апаратуром, пулт пилота, блок за аутоматизацију и комуникације. Да би се упростило управљање апаратурама многе операције су аутоматизоване. Укључивање и искључивање УКТ уређаја ради се по бродском програ-

му рада. Ручно управљање апаратуром концентрисано је на пулту испред пилота. Он може по жељи да ради с микрофонима на скафандру или с микрофонима у кабини, да укључи магнетофон, може да користи слушалице и звучнике и да регулише јачину звука ма ког пријемника у кабини, може ручно да укључује или искључује магнетофон и предајник. За то је направљена светлосна сигнализација преко светлосних натписа у кабини.

Групи лет Николајева и Поповича, пре неког времена, завршио је у историји човечанства први лет такве врсте на бродовима-сателитима „Исток-3“ и „Исток-4“ и показао да су сви системи радили беспрекорно. Први пут су се у космосу водили разговори телефонијом. Сада су у космосу нови совјетски бродови-сателити „Исток-5“ са космонаутом Валеријем Биковским и „Исток-6“ са првом женом космонаутом Валентином Терешковом. Уређаји су нешто измењени у смислу побољшања квалитета. Веза се одржава и овог пута без икаквих застоја и са добрим квалитетом емисија.

Ови експерименти наговештавају да ће се у даљој будућности радио-уређаји и апарати још више усавршавати како би могли одговорити што већим захтевима будућих космонаута.

са стране, дужина трајања везе се смањује.

Земаљски УКТ пунктови снабдевени су усмереним антенама. Кад пунктови приме-

ПО РОМАНУ
ЖИЛА ВЕРНА

ПРАВ О ОСУЂЕН

ЦРТА
Н. КРУЉЕВИЋ

Необична утакмица

Недалеко од Барселоне одржана је недавно оригинална фудбалска утакмица. У је-

дан тим ушле су девојке, а у други удате младе жене. Победиле су удате жене, и то вероватно захваљујући громкој подршци навијача-супруга.

Отпорност зрчених четинара

Дрвена грађа добијена од зимзеленог дрвећа може да постане пет пута чвршћа и отпорнија ако се натопи одређеним хемикалијама, а ове се супстанце затим зрачењем претворе у синтетичку материју.

По истом методу у блиској будућности биће могуће повећати помоћу зрачења јачину и отпорност текстилних влакана, а памук учинити отпорним на одређене микро-органлизме.

Уltrакратки таласи су много повољнији за сигурне везе, јер се одликују бољом и већом сигурношћу у простирању. Иначе, даљина везе на ултракратким таласима практично је ограничена правом линијом виђења бродова и при висини путање од 200 километара, зона слушања не прелази радијус од 1.500 километара. На тај начин УКТ веза може обезбеђивати контакт космонаутима над тим зонама, где постоје одговарајући пунктови. Веза између брода и одговарајућег пункта, ако брод пролази тачно изнад њега, у најбољем случају може се продужавати до 6 минута. Ако космички брод пролази у непосредној зони поменутог УКТ пункта, негде

КАКО СЕ САМ НАСЛИЖАО

Карданска осовина окреће се у сваком аутомобилу. За њу, тачније речено за кардански зглоб који омогућава да се обртање преноси с једног вратила на друго, зна сваки шофер, тракториста или возач моторних локомотива јер се без тога не може замислити ни једно моторно возило. Сваки морнар зна да се о Кардановој тачки всађа држи сваки поморски компас.

Карданов образац познат је сваком математичару јер се помоћу њега решавају једначине трећег степена. Ко је Кардан? Какав се човек крије иза ових многима познатих назива?

е кратким ногама. Преа уска, руке веома танке какве би хироманти означили као знак глупости и грубости. Мршав и дугачак врат, велика издужена глава, доња дебла усна отромбољена. Очи веома ситне и готово увек за творене сем у тренутку кад гледам веома пажљиво. Глас громак до тог степена да су ме због њега прекоревали чак и они који су се правили да су ми пријатељи. Коса и брада риђи.

Шта још? Стање здравља? Био је готово убијен у утроби мајке, ревносно католикиње, која се више од пакла бојала детета без оца. Рођење, прикривано и мучно, трајало је три дана и на свет је дошло биће полумртво и ником потребно. Оживели су га ставивши га у корито с топлим вином.

У раном детињству Кардан је непрекидно и без разлога био тучен — тако му се мати светила за уништено младост. Слабуњав, болешљив, два пута умало није умро од удараца; једном је пао с високих степеница и разбио лобању, други пут му је цигла пала на главу. Желудац га је, кад је одрастао, увек болео, патнио је од „прехладе главе“, имао је подагру, сам је себе излечио од „лупања срца“.

Себе је сматрао здравим ако је имао само „просту промуклост грла или кашаљ“. Воспитавао га је отац, милански правник који је и поред тога што није постао њен законски муж проживео с ње говом мајком читав живот; настанили су се заједно кад је Хијеронимо имао осам година.

Очев васпитачки метод био је једноставан: никад не пуштати сина од себе. Свауда, на улици, на суду, при разговорима с клијентима, Хијеронимо је увек био са њим. На тај начин до 16. године скупио је толико знања и мудро сти да је ступио на универзитет у Павији.

Студирање је кренуло величанствено. Млади Кардан држао је „диспуте“, замењивао је старе професоре, а олмама пошто је завршио универзитет био је постављен за његовог ректора.

Додуше, на том високом долажу Кардан се није дуго задржао. Разлог је био вероватно његов незгодан карактер, а и ректорска плата била је бедна, понекад чисто

символична. Овај или онај разлог, тек Кардан је отишао у провинцију где се бавио лекарском праксом и где се оженио. Све би било добро да их није пратила сиротиња из које се нису могли извући иако се Кардан прочуо као изврстан лекар. У тражењу лепшег живота вратио се у Милано, али га тамошњи лекари нису примили у свој еснаф зато што је био... незаконито рођен.

Беда је претила. Писао је текстове за разне школске чатанке и ретко кад би му се осмехнула срећа да га позову да неког лечи.

А ипак, његов углед и слава су расли. Године 1539. су га најзад примили у еснаф лекара. Ускоро је објавио свој први научни трактат, а после неколико година и други. Његови радови су били за оно време веома занимљиви, пуни високопарне мудрости, математичких формула и размишљања која су значила ус-

крсавање и продубљивање аналитичких знања.

О Кардану се почело говорити као о мислиоцу, математичару, лекару, проналазачу. Дански краљ позвао га је себи у Копенхаген понудивши му велику пензију ако промени место становања. Кардан је одбио — уплашио се хладне климе. Међутим, после неколико година примио је позив за Шкотску, да би лечио архиепископа Хамилтона оболелог од непознате болести коју су безуспешно лечили малтене сви европски дворски лекари. Кардан га је излечио.

После тога сви краљеви и цареви стали су да буквално вуку Кардана себи у службу. Узалуд. Више је волео да у родној Павији оснује универзитетску катедру математике. Предавао је на њој, путовао по Европи и издavaо један трактат за другим. Истича, то су већ били готово безначајни списи јер их је писао само ради новца. Карданова слава полако је тамнела, његови трактате ретко је ко куповао и беда је опет дошла. Дугови, дугови, дугови...

Седамдесетогодишњег научника стрпали су у тамницу због неплаћене менице. По изласку чекао га је нови удар: сини му је ухапшен под оптужбом да је покушао да отрује своју неверну жечу. Избезумљени отац трчао је од једног правника до другог, сакупљао доказе о сичовље-

вој невиности, молио, просјачио, тражио обнову процеса... Сви су му били окрећули леђа... Сину су у утробу одрубиле главу, у очевом присуству.

Убијен болом, изложен порузи, Кардан се за своју несрећу осветио на другом сину — убојници, лопову и нијавници: за казну му је одсекао уши.

Своје последње године Кардан је провео у Риму, жи већи од мале пензије и пишући једно од својих најбољих дела: аутобиографски трактат. Умро је 1576, када је навршио 75 година. Причало се да је сам себе уморио главу да би се испунило предсказање из хороскопа, који је сам себи у младости сачинио и којим је своју смрт про рекао баш у тој години. Ова прича звучи потпуно вероватно јер је Кардан чврсто веровао у астрологију и био у стању све да учини да њен углед не страда.

Тако је свој дуги живот проживео Хијеронимо Кардан. А како је мислио? Најдубља мистика мешала се у њему с научничком оштроумношћу и проналазачким стремљењима. Једни биографи су га сматрали лудаком, други превагрантом, понеки бесплодним фанатиком. Нова историја га је другачије оценила. Његово име везано је за проналаске којима се ми и данас користимо, многе његове идеје остварене су касније. Високо оцењујући његов значај, савремена наука ставља га у исти ред с великим умовима као што је на пример Ђордано Бруно. А што се тиче његовог чудног карактера и бурне биографије, обоје су одраз противуречног духа његовог времена — краја ренесансе.

Није чудо...

Домаћице у Енглеској су створиле једну бригу више министру пошта Бевину — преузеле су на себе један посао који су до пре извесног времена обављали разносачи писма. У свом слободном времену оне убацују у поштанске сандучиће грађана разне рекламне проспекте које су велике трговине рашиле сладе поштом. Оне су себи обезбедиле узгредну зараду, али су пошти смањиле приходе.

Један једини пример то добро показује: највећа робна кућа послала је прошле године 250 милиона циркуларних писма. Да су их разносиле предузимљиве енглеске домаћице пошта би претрпела губитак од два милиона фунти. Није онда чудо што министар негудује.

Хијеронимо Кардано или Хијеронимо Кардан(ус) био је заиста изузетан човек. Иако је живео пре четири века (1501—1576) ми и данас можемо у потпуности да реконструирамо његову личност.

Почећемо од његових карактерних особина дајући реч њему самом: „Ја располажем умом по природи филозофским и за науке способним — није Кардан. — Ја сам оштроуман, отмен, уљудан, путан, весељак, побожан, веран, пријатељ мудрости, мисаон, предузимљив, духовно радознао, предусретљив, с проналазачким даром, спреман на такмичење у знању и умећу, образован захваљујући само сопственим напорима, чезнем за чудесима, лукав сам, помаман, упућен у тајне науке, трезвен, радан, меланхоличан, подмукао, издајница, чаробњак, вештац, не срећан, не волим ближње, склон самоћи, бунтован, строг, пророк, завидљивац, шаљивчија, клеветник, попустљив, превртљив — ето какве су у мени противречности карактера и понашања“.

А сад његова спољашност. Подробан и немилостан опис као из полицијске потернице, такође написан његовом руком. „Средњег сам раста — пише он —

ФРИЖИДЕР У ШУБАРИ И ЦИПЕЛАМА

Чувари Бакингамске палате могу овог лета да буду спокојни: један енглески проналазач је за њих направио минијатурни фрижидер који ради на батерију а може да се носи испод капе или шешира.

Овај регулатор температуре је већ са успехом испробан испод шубара које носе за време службе гардисти.

Недавно су и италијански обућари, чувени по изради е-

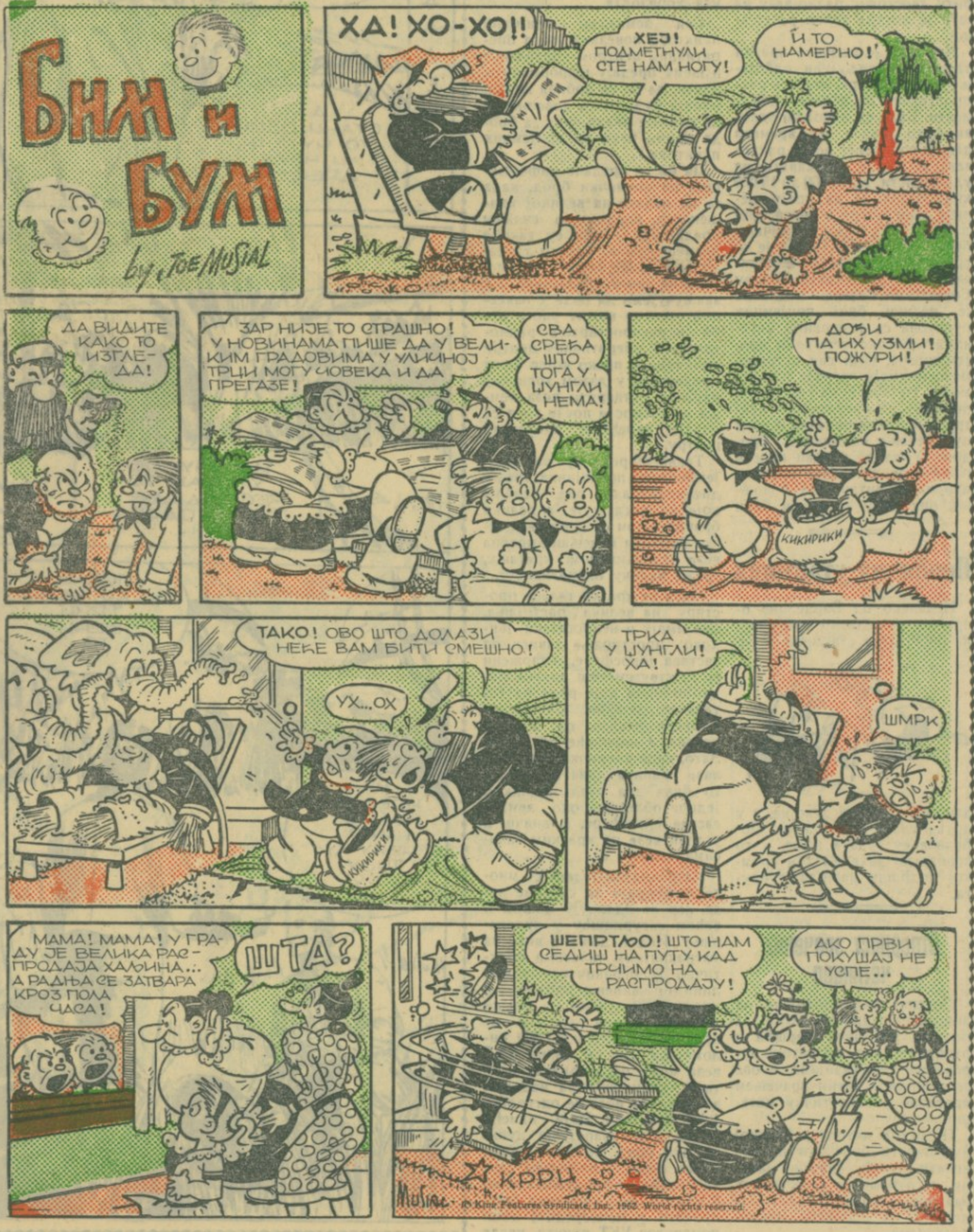
легантних и удобних ципела, пустили у продају ципеле са потпетицама у којима се читава три сата одржава коцка леда. Овакве ципеле су намењене оним особама које воле да се дуго шетају по чистом ваздуху.

Ако се комбинује лед испод шешира и у потпетицама човек ће се и усред Сахаре осећати као на северном полу-

И САДА СВЕТСКИ РЕКОРДЕР...

У прошлом броју „Политикиног забавника“ у чланку „Пртице једног спортисте“ погрешно је објављено, у тексту и у поднаслову, да је светски рекордер Херберт Елиот учествовао у трци на

100 метара. Треба да стоји: на 1.500 метара. На овој стази Елиот је и сада светски рекордер с резултатом 3 минута 35 секунди и 6 десетина секунда.

Има пажљиво око

Кад је Освалд Фрејсон, године добио младунче пti- власник једног већег стада оваца, ни сањао није да ће му Естона у Аустралији, пре три

Мали нојев рођак, који такође воли да загнури главу у песак, постао је сада одрастао и висок 1,98 м. Својем господару је од велике користи — замењује два пса чувара јер пази на стадо оваца. Неуморан је, има добро око као и ноге, и кљун којим кажњава непослушне овце.

НЕПОВЕРЉИВИ ОЧЕВИ

Сва новорођенчад су слична као јаје јајету. Према недавним изјавама статистичара, 40% мајки још пре порођаја страхује да им бабице не замене бебе. Међутим, сад су и очеви почели да се тога плаше и ради обезбеђења уводе нове методе. У Риму је неки Александар Грималди дошао да се види са женом која је тек родила и донео кутију са јастучетом за печате да би свом новорођеном детету узео отиске прстију. У Чикагу је један отац, неки Валтер Риглер, захтевао да присуствује сваком порођају своје жене да би одмах снимио бебу. У Диселдорфу је један нови тата ушао у собу чим му се беба родила и на бутиници јој залепио етикету од каучука — односно фирму своје фабрике са пуним именом и презименом.

... Шојен за јајење пасуља

Енглескиња Мери Лор је прошле године засадила четири струка пасуља и испред сваког поставила транзистор и пустила музику. Првој биљци је свирао Шојен, другој безмузика, трећој песме певача забавних мелодија, а четвртој је пустила да расте у тишини. Закључак је био: да би се боље развијао пасуљ је потребна музика и то по могућству класична — јер је прва биљка расла најбрже. Модерни повртари ће одсад имати прилике да виде како им пред очима расте поврће, а они ће се само наслонити на ручицу од лопате!

БАХ ПРОТИВ ГРЧЕВА У СТОМАКУ

Већ од почетка ове године продају се микров-плоче које се после слушања могу — појести или сломити: направљене су од чоколаде. Овим би се управо доказало да музика храни човека. Али не само то — она чини и да он што пре оздрави. Италијански лекар Гаetano Западо анестезира помоћу звука и препоручује музичке лекове. За грчеве у стомаку — Бахову велику фугу, за интелектуални замор — неку од Бетовенових симфонија — а хвали играње твиста — за боље расположење.

Природа је природа

Сирам, млада тигрица на нашој слици, живела је четири године у Камбоџи у породици једног хотелјера. Примили су је кад је имала свега неколико недеља пошто су јој мајку убили ловци. Спокојно је живела, чувала дете и играла се са псом све док је зов уунгаде није привукао. Касније су је тамо убили улашени урођеници.

Јесће ли већ чим да...

... аутоматски телефон пронађен је још 1879. године, свега три године после Беловог проналазка телефона.

Прва аутоматска телефонска централа пуштена је у рад у Америци 1892, а прва европска 1903. године. Прву аутоматску телефонску централу у Југославији добила је Љубљана 1927. године.

... двадесет петогодишња Мери Маргарет Руел важи за „кralјицу“ воденог маратона. Недавно је она препливала у оба правца Месински мореуз између Сицилије и Италије. Пре тога препливала је Босфор, Дарданеле, Ги бралар и Мраморно море.

... литар воде је 775 пута тежи од литра ваздуха.

... у прошлом веку аустралијски гњурец Бимонт остао је под водом, не обнављајући зерву ваздуха, 4 минута и 35 секунди; Индонезијани Енох 4 минута и 46 секунди, а Француз Пуликен 6 минута и 24,8 секунда.

... Тихи океан настањен је у свим слојевима: Жак Пикар и Дон Уолш, који су се 23. јануара 1960. године у ба

тискафу „Трст“ спустили до дна Маријанске потолине, кажу да има риба и на дубини од 11 километара.

... у манастиру Подострог (Манне крај Будве) боравио је и у мору 1735. године влади ка Данило, главно лице „Горског вијенца“, а сам Његош који је много волео овај крај, радио је ту на свом чувеном спеву.

... очи тамне боје изгледају крупније од светлих.

... највише песама из поморског живота на српскохрватском језику написали су и певали становници Доброте у Боки.

... само у току прошле године Енглези су издали за разне опкладе 900 милиона фунти стерлинга.

... стари Египћани су у жалости носили одећу жуте боје, Етиопљани сиве, а Турци плаве боје.

... брадан је први талир кован у Дубровнику од 1725—1743. године. На лицу је попрсје светог Влаха са јако дугим брадом, по чему

је талир и добио име, а на наличју је био угравиран грб Дубровачке републике и ознака вредности.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) писмени знак; 6) једна од САД; 8) лична заменица; 9) острво на Јадрану; 11) установа за извођење сценских дела; 14) митолошки бог подземља; 15) река у СССР; 16) немачки предлог; 17) главни град Јордана; 19) хемиски знак за алуминијум; 20) врста перлуна; 21) иницијали нашег савременог књижевника („Делејска гора“); 22) река у Сибиру; 23) француски филмски стварац (Жак); 25) два слова; 26) стојер; 27) два иста сугласника; 29) тужна песма; 32) име књижевника Финија; 33) престоница старе Аргентине; 34) уговор на срећу; 37) породица чувених градитеља вилони из Кремља у Италији.

Усправно: 1) лековита биљка; 2) музичка нота; 3) опера од Вебера; 4) аутомобилска ознака за Ваљево; 5) град на Јадрану; 6) једна од електрода; 7) део намештаја; 8) римска богиња плодности; 9) боја лица; 12) наш композитор (Крсто); 13) река у Аустрији; 18) индустријска биљка; 19) женски певачки глас; 21) незнатно; 22) познато бањско и климатско лечилиште у Боки Ко

торској; 23) Место у Србији; 24) варница; 25) конопац; 26) река у Италији; 28) филм; 30) врста дрвета; 31) патње, невоље; 35) скраћеница мере за дужину; 36) коњ.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) марабу; 6) Дика; 7) иза; 9) уко; 10) Азов; 11) та; 12) амара; 13) кит; 15) Оман; 16) Алта; 17) НС; 19) Шид; 20) ја; 21) Коцел; 23) Ло; 25) ала; 26) уред; 28) мо; 29) стадо; 30) ехо; 32) Асир; 33) Нови; 35) ина; 36) Верона.

Усправно: 1) Михаил Шолохов; 2) ако; 3) ра; 4) бизам; 5) „Узорана ледина“; 6) лутка; 8) аванс; 10) Амој; 14) птица; 17) аде; 21) камен; 22) Љута; 24) одора; 27) Расин (Жан); 21) ове; 34) ир.

Курс фотографије за почетнике

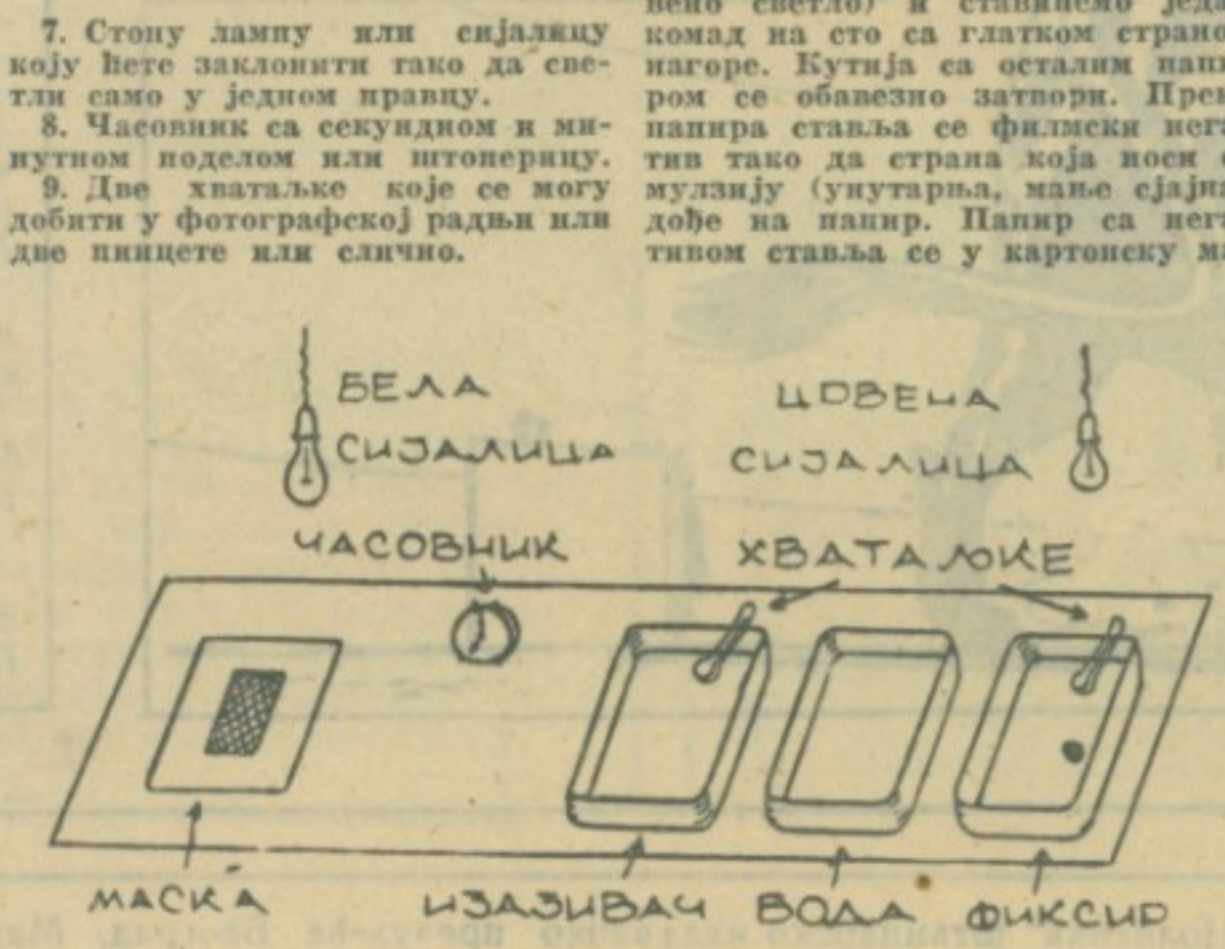
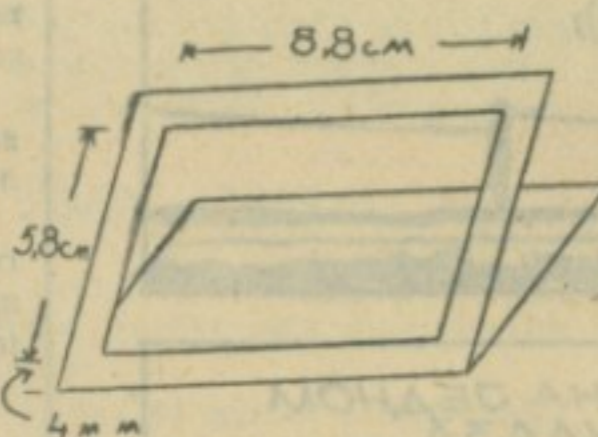
III час

Копирање слика

Нарада фотографија од негатива слична је раду при изазивању самог филма, али сада не морамо радити у потпуном мраку.

Припремићемо следећи материјал:

1. Сијалну пресе боје или обичну сијалну емотану пресну папиром. Препоручује се слабија сијална од 10 до 15 вати.
2. Раствор изазивача за папир који се припрема од куповне емесије (140 г за литар раствора).
3. Раствор фиксера (може да буде и онај већ употребљен за израду негатива).
4. Фото-папир формата 6 x 9 цм. Цена је око 6 д по комаду али се продаје само у великим паковањима од 50 или 100 комада. Не отварајте кутију при дневној светлости! При куповини папира, као и филма, обратите пажњу на рок трајања који је увек означан на кутији.
5. Комад стакла већи од формата слике.
6. Израдите маску, тј. комад картона из кога исечите површину величине мању од формата слике. Ако вам апарат даје слику формата 6 x 9 цм, нацртајте правоугаоник са висицама 5,8 x 3,8 цм и исечите га ваљком да се добије правилан рам. Пресалијте картон како је показано на цртежу. За друге формате учините слично, тако што ћете већи рам за око 2 мм ужи од самог формата.

Просторија у којој ћете радити може бити осветљена цело време само пресном лампом. Ако кроз дрвени папир или сјајла улази бела светлост, треба је закључити. Инак, при раду са фото-папиром, који није тако осетљив на светлост као филм, сасвим мале количине беле светлости нису она сене.

Припремићемо три посуде као и за изазивање филма. Прву са изазивачем, другу са водом и трећу са фиксером. Распокавајемо кутију са фото-папиром (само пресне светле) и ставићемо један комад на сто са глатком страном нагоре. Кутија са осталим папиром се обавезно затвори. Преко папира ставља се филмски негатив тако да страна која носи емулзију (унутарња, мање сјајна) дође на папир. Папир са негативом ставља се у картонску ма-

ску тако да она прекрије провидне рубове негатива. Све се поклопи стакленом плочом.

Тачно изнад слике, на 50 или више цм удаљено лампу са белом светлошћу и држићемо је тамо једно време. Колико ће то време износити не може се унапред пронаћи јер то зависи од висине чинилаца, као што је врста фото-папира, затвореност негатива и на рачито јачина и одстојање лампе. Покушајте на пример са осветљавањем од једног минута.

Излазите папир из часке и ставите га у изазивач. Шизалном померајте папир лагано по раствору. Ако је слика довољно осветљена, после кратког времена почеће да се појављује слика. (При овоме је пресно светло улазило али се не пројављује да буде у непосредној близини). После око 5 минута изазивање је завршено (прочитајте и упутство на касни изазивачу) и папир се после испирања у средњем суду, пребације у фиксер. Пошто је папир провео 5 минута у фиксеру може се упалити бела светлост ради контроле, али се он ипак у њему мора држати најмање још 15 минута да би се процес фиксирања завршио до краја.

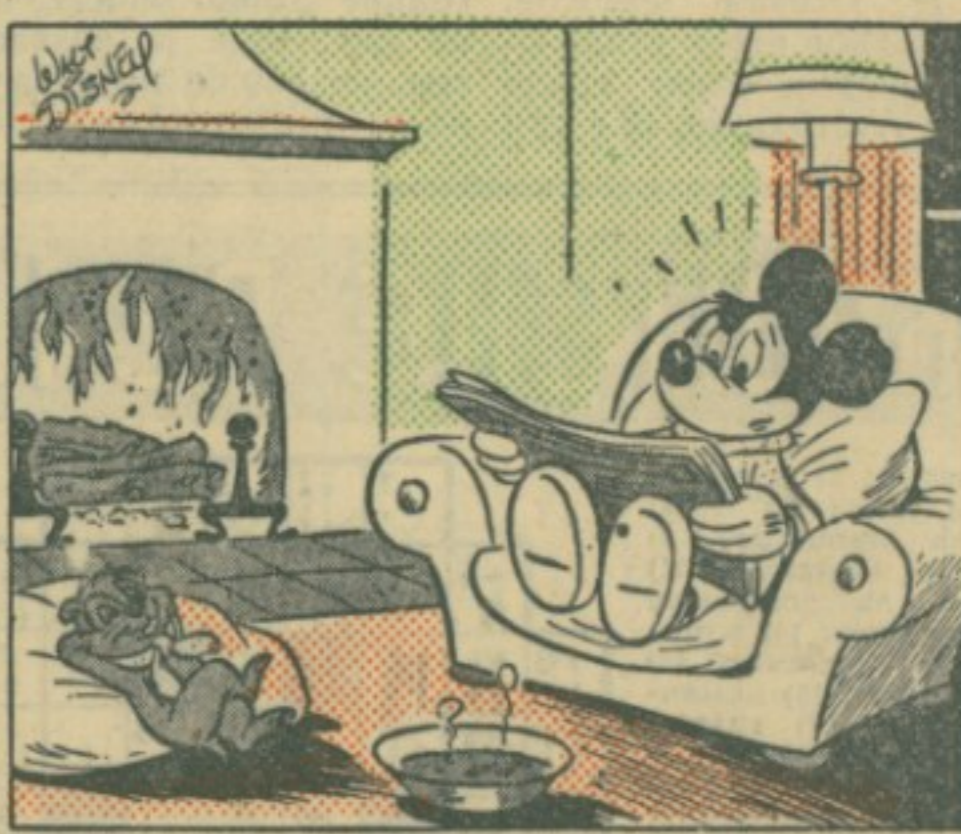
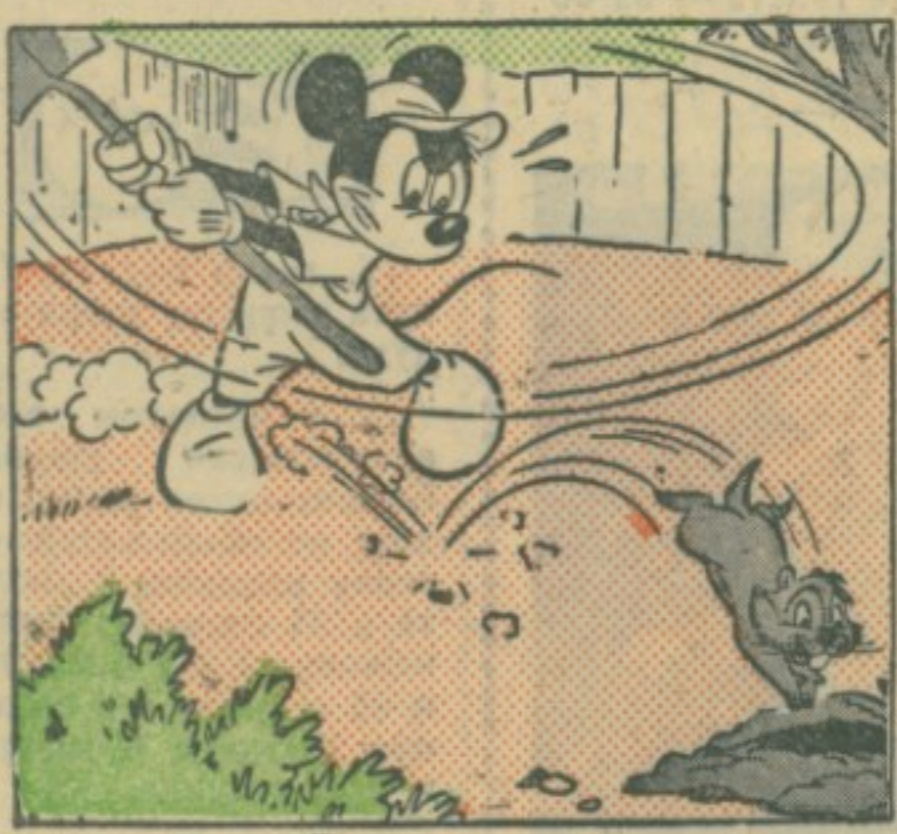
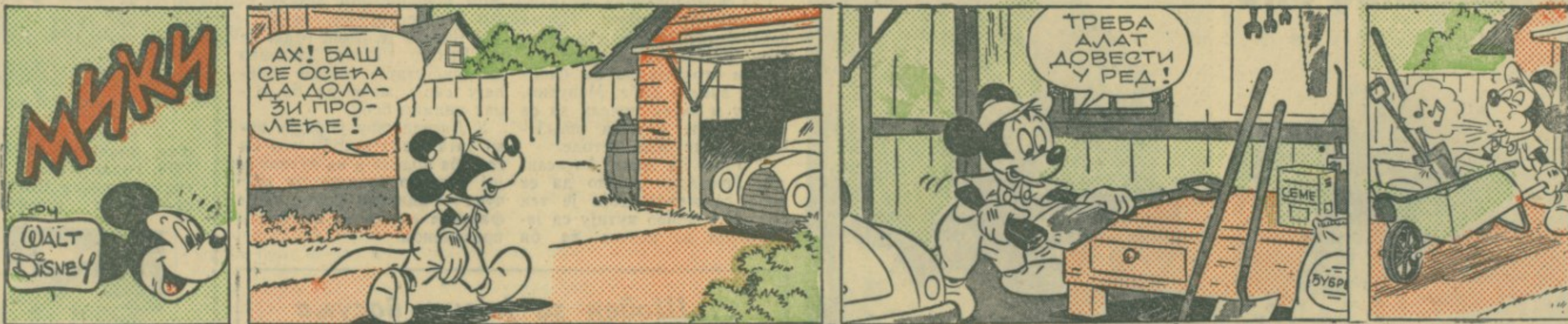
Ако је добијена слика несурвене црва, значи да треба скратити време осветљавања а ако је бледа или се уопште није појавила, осветљавање треба продужити. Кад се једном нађе погодан време, вега се може држати за нео филм, под условом да су сви негативи отприлике подједнако црни. За први негатив осветљавање је дужи а за бледи негатив краће.

Да при тражењу погоданг времена осветљавања не поваримо несурвене фото-папир, можемо се довести на следећи начин: један комад папира се макамамо може исећи у више трака и са њима вршићемо прве пробе. Тек кад се време добро поведе, прелазимо на израду целих слика.

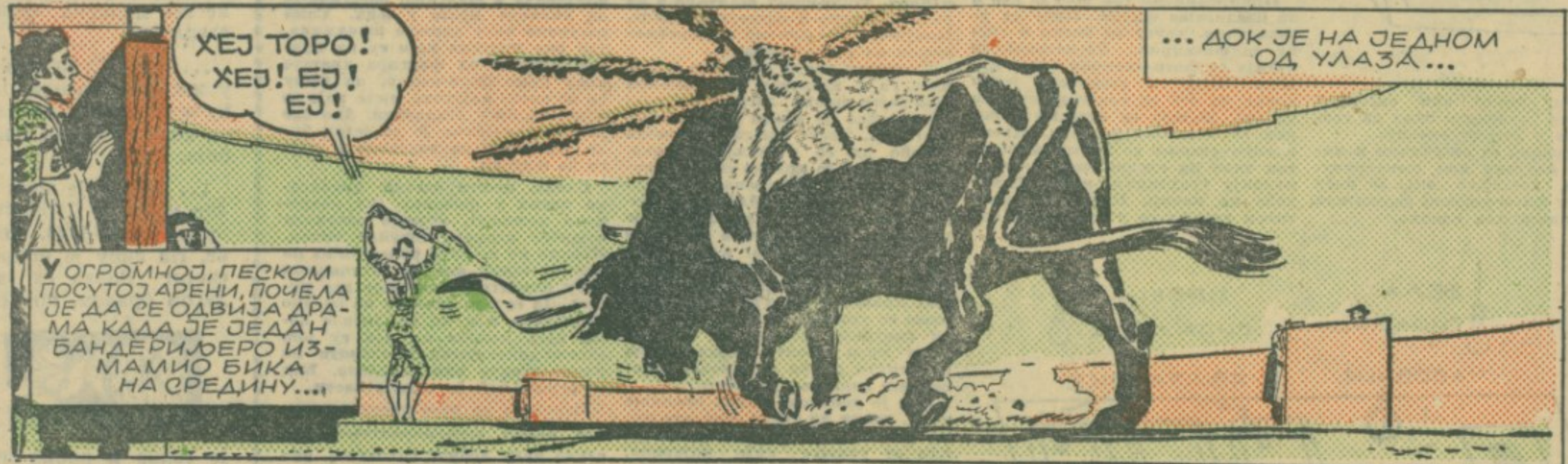
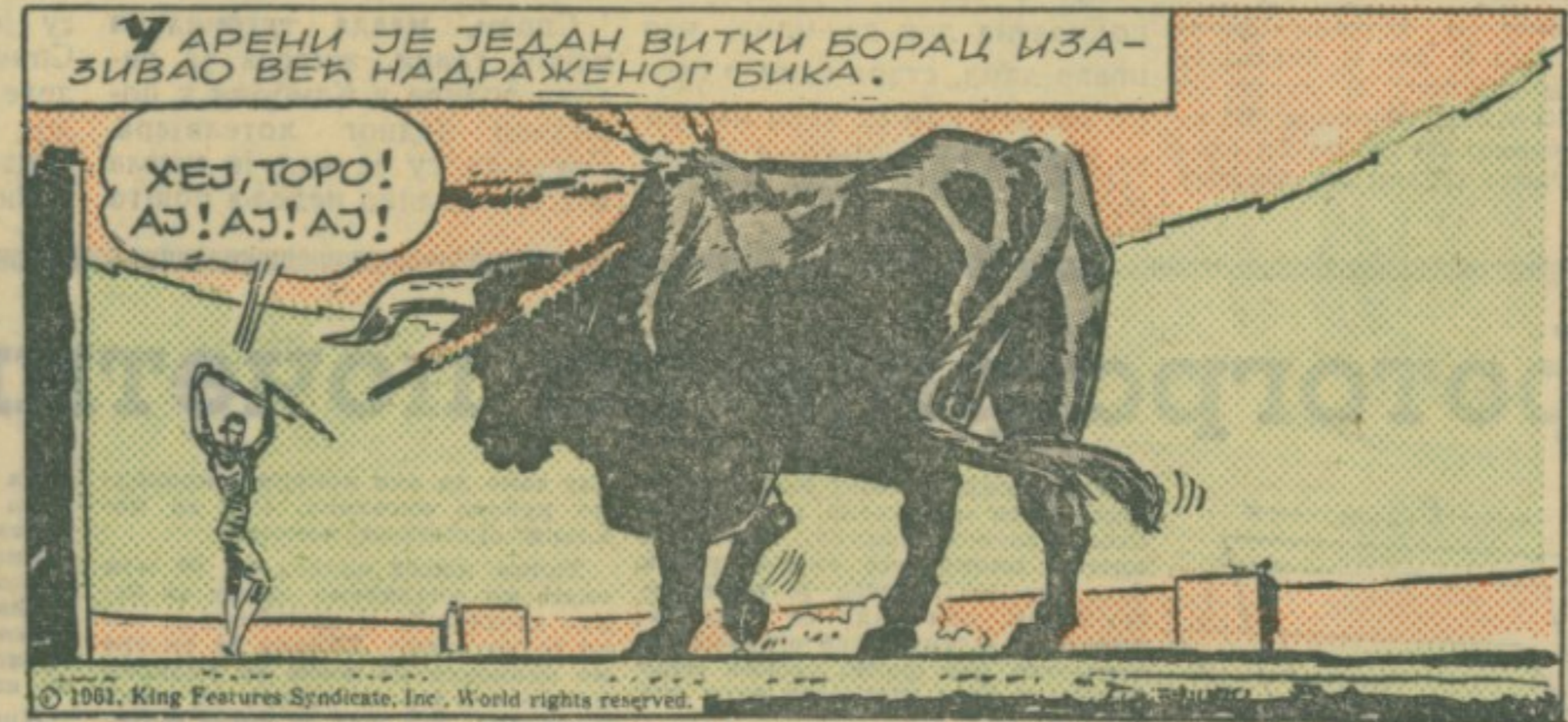
Приликом рада са растворима изазивача и фиксера, избегавајте да умачете прсте у њих. Сами раствори нису уопште штетни, али ако прстима који су на пример влажни од фиксера хватате иони суви фото-папир, на њему ће се после појавити мрље које се више не могу отклонити. Ако нас је дошло, најбоље је да један буде „зауштен“ за изазивач а други за фиксер.

Слике, пошто одстоје провисаоно време у фиксеру (уз попремено мешање), можемо извадити и добро испрати текућом водом. Можете их сушити ређајући их по четом столу или се штиталком могу окачити да се суше као рубље. Да се при сушењу не би много извиле а и да би добиле бољи сјај, можете их док су још сасвим напакшено прилепити на равни стакло или огледало. Кад се осуше, оне ће саме отпасти.

Верујемо да ћете успети у својим првим експериментима. Ако слику ипак доброд квалитета, ако су жуте или имају неке друге недостатке, сачекајте издићи курс. Можда ћете учити и своје грешке и научити како да их направите. (Крај)

У ОХ НА ЗАРАД

Ква-Ква!

Увећује Паја Патак

ИЗЛЕЧИО СЕ ПОТПУНО

Дошао Паја доктору на поновни преглед.

— Да ли сте спавали крај отвореног прозора, као што сам вам препоручио? — пита га доктор.

— Да, докторе.

— Добро. А да ли вам је нестала кијавица?

— Да, докторе, а са њом и моје најбоље одело, новчаник и сат.

★

ТО НИЈЕ ИСТО

Ушао Шиља у златарску радњу и каже продавцу:

— Могу ли вратити прстен који сам јуче купио код вас?

— Зашто, не одговара вањој вереници? — напала се продавац.

— Ма не, — одговори снужено Шиља — њој прстен одговара, али не и ја њеном оцу.

★

ПОЗНАЈЕ ДОБРО ИСТОРИЈУ

— Гајо, — прозва га учитељица и упита: — ко је изгубио битку код Ватерлоа?

Гаја ћути и мудро размислила а учитељици прекипе и викну:

— Напољени! — али видећи да Гаја седа наљути се још више и упита га:

— Зашто си сео?

— Па ви сте прозвали другогга — изненади се Гаја.